

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

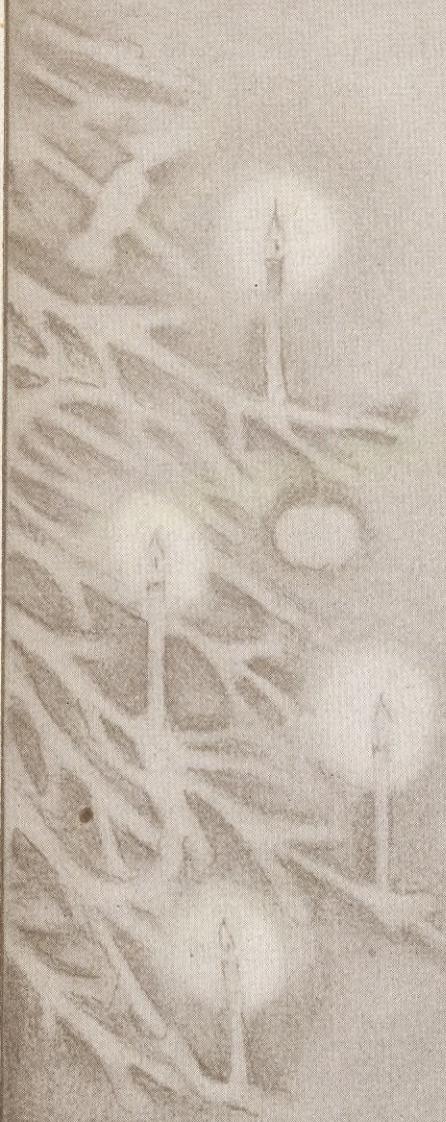
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

H. ALLEGRETTI

MORGONBRIS

Julnummer 1928

Pris 25 öre

INFÖR JULEN.

Ehuru vi numera, i stort sett, ha väsentligt kortare arbetsdag än för en halv mansålder tillbaka, blir brådskan allt intensivare och svårigheten att få tid till det vi helst vilja blir allt större.

Allt sällsyntare bli tillfällena att i djupare vilsam ro kunna få i ensamhet och begrundan forma oss ett eget personligt vunnet sätt att se och uppfatta det mångskiftande livet, trängre eller vidsträcktare.

I juletid bliva dock vi nordbor gärna, hur ytliga de flesta av oss än äro, böjda att se och känna något mer allmänmänskligt än eljest på tingen, allt efter vår allmänna inställning för övrigt.

Som ganska allmänt karaktärsdrag under den stämning julen brukar meddela torde sentimentaliteten oftast vara det mest framträdande draget i vårt väsen. Framlockat ur vårt inre av gamla seder och traditioner, där både hedniskt och kristet sammansmält. Även annars nog så otillgängliga och kyliga människor, som "äro sig själva nog", bruka under julens dagar förnimma något av beroendet och samhörigheten med människor och ting, nära och fjärran, förgångna och kommande.

Detta ådagalägger, att på botten under den kanske omedvetna känslomässigheten i juletid, finnes dock samhörighetskänslan, om ock latent, hos de flesta. Det gäller för vår tid och för oss själva att göra densamma permanent, medveten och verklig. Icke endast till en renässans i juletider, traditionsframmanad av gamla bruk och vackra talesätt — och sedan intet mer! För oss gäller handlingen, gärningen, buren av den växande solidariteten, som förmår att verkliggöra i möjligaste mån det vi så gärna drömma om under julens dagar. Skolå vi bli i stånd att göra verkliga framsteg, som berikar och förbättrar våra livsförhållanden för de många, ej blott för de få, då for-

dras en verkligt befrämjande uppfattning om gemensam samhörighet, mellan och utöver alla klasser, gränser och raser.

Allt flera äro de som tro att socialismens idéer, med dess höga etiska gemensamhetskrav, äger förutsättningar att ge en grundval till större mått av samhörighet och praktisk samverkan mellan de enskilda och det hela.

För att nå ett stycke på den vägen är det nödvändigt att det blir mera praktiskt uttryck i verkliga gärningar av den anda, som i juletider officiellt och enskilt proklamerar i de vackra talesätten. Det gäller att göra innehållet i dessa vackra talesätt till de mångas medvetna, andliga egendom, rent personligt. Att ett litet fåtal tagit upp och omsmält det bärande, i t. ex. socialismens solidaritetsmoral, som är en utvidgning rent verklighetsbetonad, av den förbrödringslära som kristendomen så länge förkunnat som julbudskap, räcker ingalunda. Det är de många som må samla sig för ett så högt medvetet mål.

Vi, som visserligen ej längre låta oss hänföras av de religiösa uppfattningarna, behöva dock stundom värmande, enande känslor, som inspirera, liva upp vår tröghet och pådriva oss att skapa bättre förhållanden i den vardande värld vi själva i varje släktled sträva att forma.

Ofta få vi höra att solidaritetsmoralen är fiende till det personliga, egenartade och individuellt särpräglade. Sanningen är väl dock den, att det är denna högre moral som är nödvändig även till individens skydd och utveckling.

Ett av det mest fundamentala i vår tid är att göra till sanning julens: fred på jorden! Att göra allt för att utrota kriget med dess barbari, som ständigt, så långt vi äga kännedom, varit fienden för framstegets sak.

Vi känna, eller borde åtminstone känna, det särskilt starkt just i dessa tider.

Den frihets kärlek vi påstå oss hysa här i Norden bör obetingat utmynna i praktiskt arbete. Det är ej de dimmiga i det blå svävande allmänna talesätten som förändra de stenhårda fakta som de flesta av oss alltför väl känna trycket av under vårt dagliga liv, utan det är den realitetsbetonade praktiska tillämpningen av det bärkraftiga i vår åskådning som betyder något. Och detta sammanfaller helt med julens gamla men alltjämt unga tankar.

Det är detta som vi litet var genomsyras av i julehögtidens dagar, som vi böra låta bli till en upphöjd och eggande sporre i vårt betydelsefulla arbete, som bör ge mening åt vårt liv, det korta och snart förgångna. Detta korta liv borde ej så helt ägnas åt så mycket smått och lumpet lappri utan åt högre uppgifter, som skulle bringa en mening uti detsamma och samtidigt mera ro och tillfredsställelse.

Det är just vi själva som skola göra vad på oss ankommer för att bringa till mera förverkligande julens eviga freds- och samhörighetsbudskap: Frid på jorden.

Innehållsförteckning:

- Inför julen.
Litet om gammal folktro om julen, av Mattis Hörlén.
Selma Lagerlöf.
Vindsång, av Ragnar Jändel.
Några dagar i Oslo, av Sigrid Lundin.
Hur arbetarhänder skapa odling i Suomi-bygd, av K. H. Wiik.
En konstnär av eld, blod och järn ... Axel Törneman, av Sixten Rönnow.
Nytt nykterhetsintresse, av J. Törnfeldt.
Nationernas förbund, av professor Östen Undén.
Då julbarnet kom, av Mocke Berg.
Litteraturanmälningar.
Julhälsning, notiser m. m.

Litet om gammal folktro om julen.

Ända sedan urminnes tider har Nordens folk firat en högtid vid midvinterståndet. Först var anledningen människornas glädje över ljusets återvändande till en mörk och isig jord. Ty varje höst och vinter upplevde man samma ångest och fasa, för att det tilltagande mörkret aldrig mera skulle vika. Man hade på den tiden varken Kungl. Vetenskapsakademien eller någon almanacka! När man därför såg, att mörkret ännu en gång vek för ljusets makt, firades detta med en stor fest — midvinterfesten — som så småningom blev årets förnämsta högtid.

Sedermera, när kristendomen blivit nordbornas religion, bibehölls högtiden, fast man gjorde den till en religiös minnesfest. Men rädslan för mörkrets makt var dock den förhärskande känslan hos människorna nästan ända in i vår tid, även om de icke delade stenåldersfolkens okunnighet om jordens kretsande kring solen. Ty med mörkret följde fasa för allt ont. Och ända så långt som in på 1850-talet var julfirandet med alla dess ceremonier mera lagt på dels att skydda sig mot onskans andemakter, dels på aktgivande av olika händelser, genom vilka man kunde få upplysning om, hur det kommande året skulle gestalta sig.

Vintern var den årstid, då man var mest rädd för de onda makterna, enär dessa då voro starkast. Och eftersom julnatten ansågs som den längsta på året, så var det också då, som allt ont drev sitt spel värre än någonsin. Därför måste ljus brinna hela den natten. Husfolket låg icke i bäddade sängar utan på golvet i halm för att vara varandra så nära som möjligt. "Julhalmen" ha nog de flesta hört talas om.

För att icke något troll skulle slinka in till kreaturen och göra dem någon skada, tordes man icke på juldagen gå in till dem och göra rent eller ge dem foder, utan de fingo i stället på julaftonen en särskilt stor ranson med mat. Med hänsyftning härpå finns ett gammalt skänst rim, som säger:

"Julattan och julada'
ha' vi så gott, som vi villa ha',
men annanda' jul
då gömmer mor sitt goa sul,
sen sa' hon till pågarna:

Ud med er å. moggen*
å stån inte här å kogen!"

Under julnatten kunde djuren tala, och även de tyckte, att denna var särskilt lång. "Natten är dödande lång", säger kon. "Den är så god som två", säger baggen.

Under julnatten fick icke bordet vara avdukat, detta för att de avlidnas andar, som denna natt alltid kommo på besök, skulle få någon förtäring. En, som man heller inte fick förglömma att ge traktering, åtminstone gröt, var hustomten, i annat fall riskerade man hans onåd med åtföljande motigheter av diverse slag.

Liksom vid midsommar kunde man även julnatten få veta en hel del om framtiden, blott man hade ögonen med sig och iakttog vissa ceremonier. När julhalmen bars in,

* Göra rent hos djuren.

Diska ej

utan att ha *Gahns Maniol* hemma. *Maniol* är outhärlig för alla som få ha sina händer mycket i vatten. Ingnid händerna efter varje disk, tvätt eller dyligt med *Maniol* och Ni undviker att få hårda, spruckna och röda händer. *Gör din hand mjuk o. vacker, använd*

skulle man först stöta kärvarna i golvet, för att se, om det föll mest råg-, havre- eller kornax. Det sädeslag, som föll mest, skulle gå bäst till under det kommande året.

På julaftonen borde askan i spisen jämnas väl. Så många olika spår, som syntes om morgonen, så många sorters djur skulle födas under året. Syntes däremot människospår, skulle någon dö.

För ungdomen var det naturligtvis av särskilt intresse att utträna, vem som skulle bli den tillkommande. Så t. ex. skulle den, som på kvällen åt 9 salta strömmingar baklänges, i drömmen få se sin tillkommande bjuda en dryck vatten.

Julhalmen, julljusen och julbrödet hade en särskilt undergörande kraft, varför man förvarade dessa saker. Julhalmen ströddes ut på åkrarna om våren, för att skörden skulle bli riklig. Julljusen voro särskilt nyttiga "som en kostelig läkedom för sår på människor och djur". Ävenså borde man om våren smörja plogen därmed. Alla kläder, som julljuset lyst på under julaftonen, voro under det kommande året skyddade mot mal.

En julkaka borde gömmas till "vårfruda'n", då husfadern eller drängen borde äta av den, innan vårbruket började.

På juldagsmorgonen foro alla mangrant till julottan. Efter denna gällde det att så fort som möjligt hinna hem, ty den, som först kom hem, fick först sin gröda inbärgad. Därför blev det också den vildaste kappkörning grannar emellan.

Såväl under julaftonen som juldagen höll man sig i stillhet. Man läste högt ur bibeln och sjöng psalmer, och något stoj eller glam fick icke förekomma. Först på annandagen vågade man släppa glädjen lös, men sedan tog man också skadan igen under de tolv dagar, som räknades till julen. Under dessa dagar fick allt arbete utom det nödvändigaste vila, särskilt all "kringgärning" såsom nysta, köra kvarnhjul etc. enär, enligt en allmän folktro, solen stod stilla alla tolv dagarna. Först på den trettonde började den åter röra på sig, och då kunde människorna åter börja med sin vanliga kretsgång av arbete ute och inne.

Mattis Hörlén.

Selma Lagerlöf.

Selma Lagerlöf
i sitt hem, Märbacka.

Vår frejdade författarinna och främsta berätterska, Selma Lagerlöf, firade den 20 nov. sin sjuttio-åriga födelsedag.

Hyllad från alla delar av världen, ha de mest olikartade folk bragt sin tribut av tacksamhet för vad hon givit av sin rika inbillning och målande fantasi.

Hon har långt ut över jorden bragt glans över vårt nordiska land, med sin enkla men fullödiga berättelsegåva.

Hittills ha hennes verk överflyttats till 34 främmande språk och läsekretsen vidgas alltjämt.

Morgonbris' läsare äro allesammans säkerligen ganska förtrogna med det väsentligaste av Selma Lagerlöfs diktning, varför vi, i det

ta sammanhang, ej anse av behovet att närmare omnämna densamma.

Det är helt visst som en motvikt till det jäktande och uppslitna och förytligade i vår tid, som Selma Lagerlöfs harmoniska och rofyllda berättarekonst blivit kär och uppskattad av de mångtusende bland skilda folk och racer, men framför allt av hennes eget folk, i alla åldrar.

Mäktigt har Selma Lagerlöf upprätthållit den lysande storhetstraditionen från den provins inom Sverge, som förut skänkt oss så mången storman inom diktens värld.

Vindsång.

Av Ragnar Jändel.

Du sjunger så vänlig en visa, vind,
som upp mot mitt fönster häves,
du gnolar så tröstelig en refräng:
”Det har ej varit förgäves!

Stunder du skälvde i hopplös kamp,
främlingsvägar du farit,
blommor du kysst och barn du
smekt —
intet förgäves varit.

Skönhetsglädje du, trälason,
djupt i ditt armod funnit,
ljus du tänt i din ensamhet,
icke förgäves brunnit.

Synd du i svaghet måst begå,
stolthet du hårt måst kuva —
se, ur allt har stigit ett gott
uppåt som vårsäll duva.

Vad som var till av ömklighet,
varder till intet, kväves.
Något var värde, var evighet —
det har ej varit förgäves.”

Det stiger så vänlig en himmelns
vind
hän över böljande vatten,
fladdrar som barnord och fjärilslek
upp mot min ruta i natten. —

(Ur Kämpande Tro.)

Märbacka.

Några dagar i Oslo.

Oslo: Stortinget.

Oslo: Utsikt från Stortinget.

Förbundets anslag till Osloresan skulle äntligen utnyttjas och det hade, efter många besvärigheter, lyckats Agda Östlund och underteknad att bli lediga samtidigt, varför vi gävo oss av för att försöka sätta oss in i de storartade norska sociallagarna till kvinnors och barns välfärd. Detta blir givetvis ingen redogörelse, utan endast ett par små iakttagelser, nedkastade på papperet. Några förhandsunderrättelser hade vi ej besvärat någon med. Vi ville ju ej komma med några pretentioner, men vi erinrade oss den älskvardhet varmed fröken Ragna Bugge, vid vårt sammanträffande i Stockholm 1927, önskade oss välkomna till Oslo. Som vi voro fullkomligt övertygade om att detta icke var tomma fraser vågade vi komma oanmälda. Sedan vi orienterat oss med de lokala förhållandena, styrde vi omedelbart kosan till Pilestråde 26, där fröken Bugge residerade inom sitt verk. Vi blevo ej besvikna! Med den flotta älskvardhet som kännetecknar ett av demokratiskt tänkesätt genomsyrat land, blevo vi mottagna. En av fröken Bugges assistenter, fröken Uhland, blev ombedd taga oss med på sin inspektion för dagen och vi följde henne ur hem i hem, om vilket jag hoppas att Agda Östlund senare berättar för Morgonbris. Dagen efter voro vi på aftonen inviterade till fröken Bugges hem för att samspråka och ytterligare komplettera de vunna erfarenheterna. Det intresse som låg mig mest om hjärtat, barnlagarna och handhavandet av desamma, fick jag tillfälle att grundligt och sakligt sätta mig in i. Samma tillmötesgående som fröken

Bugge förut visat, kom oss även till del vid våra besök hos Värgerådets sekreterare, hr Selmer Andersen, och Bidragsfogden, hr Jonasson. (Jag reserverar mig för namnens

stavning.) Ehuru intervjun med Bidragsfogden tog en tid långt utöver kanslitiden, blevo vi, gång efter annan, uppmanade att komma igen i fall det var något ytterligare vi önskade veta. Jag skall i en senare artikel söka ge en jämförelse mellan svensk och norsk barnlagstiftning. En sak ber jag emellertid att redan nu få säga och det är att understödet till mödrar genom Morpensionen och Bidragsfogden äro omedelbara, säkra och effektiva. Ingen moder, vare sig gift eller ogift, behöver motse den kritiska situationen med bekymmer för att vara blottställd och ingen moder behöver taga sitt eget eller sitt barns liv på grund härav. Detta är det stora i de norska barnlagarna, det vi ännu icke kommit till och som ännu synes vara fjärran, fjärran från oss. Det var inte litet vi sökte famna om under vårt korta besök i Oslo. Vi luffade från byrå till byrå, sjukhus, åldershem och anstalter. Vi följdes åt men koncentrerade oss på olika håll för att bättre kunna tillvarata intrycken. Synnerligen intressant var också besöket hos inspektören för åtgärderna mot arbetslösheten, hr Johan Hvidsten. Här fingo vi också del av Byrådets (stadsfullmäktiges) beslut angående gift kvinna i kommunens tjänst. Jag hoppas att Agda Östlund i föredrag och artiklar behandlar även den historien. Vi hade det utomordentliga nöjet att få träffa vår partivän fru Nielsen, maka till f. statsrådet, socialministern i den sista socialdemokratiska ministären i Norge. Hon var en utomordentlig värdinna i hållande regn på söndagen, då vi skulle taga omgivningarna i betrak-

Här börja ålderdomstecknen.

Vid ögon- och munvinklarna och trakten kring hakan visa sig rynkorna först. Dessa tecken uppträda ofta vid mycket unga år i synnerhet vid trötthetstillstånd. De giva anledning till ett åldrat utseende, om de ej få sin rätta behandling.

De hundratusentals kvinnor, som känna Amarantmetoden, bibehålla alltjämt sin hy frisk, fast och fraiche som hos en backfish. Bliv en av dem! Även Ni har en hy, som blir vacker när den blir ren. Det rena, vackra hos Er hy döljes av damm, smuts, tilläppta porer, såvida Ni inte anlitar Amarantmetoden. Den är så enkel — just därför säker. På aftonen ett par minuters ingnidning av litet Amarant Cold-cream (fet nattcream). Den tränger in i porerna och löser upp smutsen, som fullständigt avlägsnas vid borttorkandet av creamen. En aning ytterligare Cold-cream därefter ger huden näring under natten. Efter morgonavsköljningen skyddas huden mot kyla, vind och damm med Amarant Snöaream (mager dagcream). Det är hela besväret. 5 minuter om dagen är all tid Ni behöver sätta till. Amarant-broschyren, som medföljer varje tub och burk, ger instruktiva råd för framgångsrik hudvård.

Amarantmetoden förnygrar

Hur arbetarhänder skapa odling i Suomibygd.

Av K. H. Wiik.

När en främling tänker på Finland, fruktar jag att för hans minne främst stiger ett inbördeskrig, blodigt och grymt som alla inbördeskrig, och en vit terror som söker, men näppeligen finner sin like. Och jag känner ett behov att säga: träd närmare, se djupare — ni skall finna en folksjäl så varm som få och ett kulturverk så myckethängivnare som det haft mer hinder att övervinna.

Sedan några årtionden tillbaka sker inom finska folket en mäktig resning. Den sista mansåldern har främst hört arbetareklassen till; borgareklassen har här liksom annorstädes — om den ock har ungdomsårens friska matlust kvar — upphört att gå i idéströmningarnas spets, sedan den för egen del nått målet.

Vid sekelskiftet kom Finlands arbetareklass till inre klarhet och slöt sig samman på socialdemokratiens grund. Under år, som höra till de mörkaste i Finlands historia, den bobrikoffska diktaturens år, grundades vårt parti och knöt sitt nät av föreningar landet runt. De första arbetareteatrarna grundades i de större städerna. Kort därpå vanns den allmänna rösträtten och det parlamentariska livet öppnade sig för oss med ovissa utsikter och bittra besvikelser — på en tid, då avgörandet i finska folkets livsfrågor fortfarande låg i Petersburg.

Men vår rörelse växte sig stark de åren. Våra 1,000 Folkets hus byggdes upp — någonting specifikt för

tande. Vi hade beräknat få se Oslo från höjderna, men därav vart intet. Visserligen foro vi upp till Frognesättern, och drucko vårt kaffe i turisthyddan bland massor av andra resande och vandrare, som torkade sina våta kläder i värmen från brasan, men intrycket hade varit ett annat om vädrets makter hade varit nådiga.

Så till sist en upplevelse. Det enda nöje vi hade tid att kosta på oss var ett besök på Nationalteatern, där Knut Hamsuns *Livet i vold* uppfördes som premiär efter att ej hava varit spelat på aderton år. Stycket gavs i nästan samma rollbesättning och samma dräkter som första gången. Den kvinnliga huvudrollen

Finland, utan motsvarighet annorstädes. Här voro de egna husen en nödvändighet, ty så skarpa voro här klassgränserna, att borgerliga lokaler ej funnos för arbetarna att få. De byggde sig egna, ståtliga stenborgar i de stora städerna — Hälsingfors Folkets hus har näppeligen sin like någonstädes i Europa — och anspråklösa trähus ute på landet. Överallt blevo de härdar för ortens socialistiska upplysningsarbete och ha så förblivit till den dag i dag är. I vart och

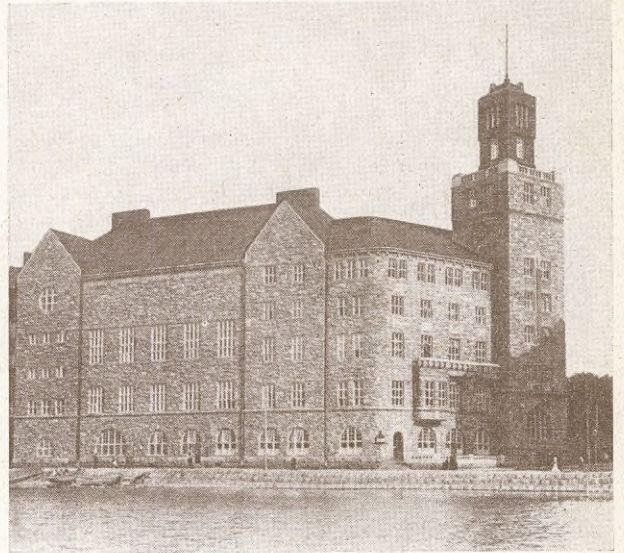
ett av dem en mötessal med scen och kanske en läktare för orkestern, där invid ett rum för kaffeserveringen, en liten bostadslokal för husets vaktmästare — det är allt, men det är nog. Många tusen händer ha byggt på de husen, ofta ha föreningsmedlemmarna själva byggt upp dem på sin fritid, och desto kärare ha de blivit dem.

När kriget och terrorn 1918 svepte fram över landet, härjades också våra föreningshus. Några gingo upp i rök, andra användes för inkvartering. När arbetarna omsider efter rörelsens återuppståndelse fingo taga sin egendom om hand, hade de mångenstädes ett styvt arbete med att reda upp den. Häl-

spelades av Ragna Vettergren och en stum roll som "en skuggas skugga", spelades genom tre akter av en skådespelare Larsen, så utomordentligt skickligt att det var ett sant nöje att se vad en duktig skådespelare kan åstadkomma när han har ett rätt grepp om sin roll.

Trots regnet var det svårt att skiljas från Oslo. Vi trivdes så utomordentligt bra där att vi kunde sjunga den kända revyrefrängen: "Där visste jag att jag var hemma", om vi fingo byta ut visste mot kände. Jag är övertygad om att det ej dröjer länge om innan jag är där igen.

Sigrid Lundin.

Hälsingfors: Folkets hus.

singfors Folkets hus hade till stor del demolerats genom tyskarnas bombardemang; reparationen krävde över en miljon finmark. Men man nämner med stolthet, att huset sedan reste sig högre än förr.

Det är märkligt, att så snart Finlands arbetarörelse efter sammanbrottet reste sig ånyo, följde en nästan explosionsartad kraftutveckling särskilt inom kulturarbetets område. Krafter, som mer eller mindre bundits under tsartiden, kunde nu utveckla sig fritt. Och kanske man omedvetet kände, att där var mycket att göra. Händelserna år 1918 hade blottat en råhet, som ej förr anats, och statistiken från de följande åren har fortgående haft att förete brottslighetsciffror, som särskilt vid en jämförelse med skandinaviska förhållanden måste kännas smärtsamma för var finne. Ett ut hålligt, intensivt, andligt och moraliskt saneringsarbete är av nöden för att torrlägga sumpmarkerna i folksjälen djup, och alla goda krafter inom vårt folk behövas härtill. Vad arbetareklassen härvidlag gjort, är ingalunda det minst viktiga.

Knappt tvenne år hade förflutit efter inbördeskriget, innan Finlands arbetare redan bildat sitt idrottsförbund, sitt bildningsförbund, sitt musik- och sitt teaterförbund. Därtill hade de olika grenarna av arbetareklassens kulturarbete varit sammanblandade; nu skedde en ar-

betsdelning, som var nödvändig för att göra arbetet intensivare.

Arbetarnas Bildningsförbund är danat efter mönster av det svenska. Sverges arbetares bildningsverksamhet är ju det stora föredömet för Finlands liksom andra länders arbetare. Det finländska förbundet är alltså också det uppbyggt på kollektivanslutning av de stora centrala organisationerna, vilkas sammanlagda medlemsantal när den aktningssjudande siffran av drygt 400,000.

Bildningsförbundet intar en central ställning i de finska arbetarnas bildningsverksamhet. Sina föredrags- och undervisningskurser anordnar det i regel i samarbete med andra organisationer: soc.-dem. kvinno- eller ungdomsförbundet, soc.-dem. distriktsstyrelser o. s. v. Antalet kurser var under fjolåret 123, antalet föredrag över 600, åhörarna 31,000. Förbundet har på sätt och vis en halvofficiell ställning: förutom att det regelbundet åtnjuter statsunderstöd, handhar det användningen av en del av det årliga statsanslaget för föredrags- och studiecirklarverksamhet. — Studiecirklarna är en verksamhetsform, som direkt hämtats från Sverige. Huruvida man i Finland fått det rätta greppet om den, därom kan olika åsikter hysas. Finnen är i hög grad samhällsmänniska, om icke rent av politiker; hans bildningsarbete är inriktat med medborgaren i ögonsikte och får därmed en stramare, mer direkt ledande karaktär, än som med

Finland: Strömmingsfiskare.

studiecirklarbetets fria, efter tusen skiftande skaplynnen sig anpassande natur är rätt förenligt.

A. B. F. underhåller ett brevinstitut, anordnar kurser för studieleddare, utger handböcker och har jämväl genom officiella radion fått i någon mån verka för sin sak.

En synnerlig förtjänst inlade A. B. F. om arbetarerörelsen genom att grunda Finlands hittills enda av arbetarna själva ledda och i deras anda verkande Arbetar-Akademi, belägen i Grankulla nära Hälsing-

fors. Skolan, som har ettårig kurs, har nu verkat i några år, och många äro de unga män och kvinnor som genom den fått de kunskaper, som de sedan under verksamhet inom olika grenar av arbetarerörelsen gjort fruktbringande. Akademien åtnjuter statsunderstöd i likhet med andra folkhögskolor.

Arbetarnas Idrottsförbund rent av framtvangs av de borgerliga, då de efter inbördeskriget utströko en mängd socialistiska medlemmar ur sina idrottsorganisationer. De ha kanske ångarat sig, ty arbetarnas idrottsrörelse utgör en väsentlig del av Finlands. Men arbetarna känna sig väl i sitt eget förbund och hysa alls ingen tanke på att avstå från det. De ha å sin sida dragit gränsen skarp genom att förbjuda sina medlemmar alla tävlingar med borgerliga — ett beslut, som kanske dock ej i längden skall befinnas nödigt och möjligt att upprätthålla.

Idrottsförbundets verksamhet hör till det livaktigaste Finlands arbetareklass frambragt. Bland dess 30,000 medlemmar äro de flesta grenar av idrott representerade, om också några — brottning, skidsport, allmän idrott, på senaste tid bedrövligtvis också boxning — intaga en framstående plats i förbundets verksamhet.

Idrottsförbundet utger hela tre tidskrifter, varav en för kvinnorna och en för ungdomen. Det råder inom förbundet ett friskt liv med ideell lyftning, och den andliga ut-

Tjärbåt i forsen.

bildningen gives sitt rum vid sidan av den kroppsliga. Nykterhetsidén, internationalismen, fredsidén, karaktärsbildning, den enskildes frivilliga underordnande under gemensamma mål — allt detta är idéer, som äro levande bland den raska ungdom, som samlats inom A. I. F.

I utlandet har A. I. F:s trupper bidragit att göra det finska namnet aktat. Och dock ha kanske de våra blivit mer vinnade på utbytet med utlandets broderorganisationer. "Stjärnsystemet" höll på att vinna för mycken terräng här — då kom i rättan tid känndomen om Tjeckoslovakiens starkt utvecklade massidrott. Den ringaktades något till en början, strax efter det finnarna hemfört nästan alla segrar som där i Prag stod att vinna, men inom kort började man inse, att det just var massgymnastikens väg man hade att gå. Alla med! blev lösenordet. Som en yttre, praktisk vinning av Pragbesöket kom gymnastiken efter musik, och den har sedan blivit alltmer omtyckt. Systemet med pris avskaffas så småningom.

Idrottsförbundet räknar i sina 460 avdelningar 32,000 medlemmar.

På en tid, då jazzen härjar, ha allvarliga teater- och musiksträvanden en stor uppgift att fylla för nöjeslivets förädling.

Finlands arbetareteatrar ha upp vuxit på amatörteatern som grund, och av de 100 arbetareteatrar, som nu äro anslutna till *Arbetarnas Teaterförbund*, ha blott c:a 25 fast anställda ledare och sammanlagt 70 yrkesskådespelare. De äro alla eller nästan alla utgångna ur arbetarnas krets och många av dem fylla stora konstnärliga mått. Visserligen äro Finlands arbetareteatrar ej direkt några agitationsanstalter, men friska vindar ha genom dem kommit att liva upp repertoarerna i Finland. Det är svåra uppgifter våra arbetareteatrar gått i land med. Mångenstädes är arbetareteatern ortens enda konstanstalt; också staten har gett dem erkännande, ity att ett 20-tal arbetareteatrar åtnjuta statsunderstöd. Arbetarnas Teaterförbund utbildar sceniska ledare, förmedlar rekvisita och utger en tidskrift.

På liknande sätt verkar på sitt håll *Arbetarnas Musikförbund*. Det anordnar kurser, sång- och musikfester samt kompositionstävlingar, utger kompositioner, främjar sångdiktningens utveckling enligt arbetareklassens idéer, utger en tidskrift och planerar grundan-

det av ett eget musikinstitut. Medlemsantalet är också här c:a 100 (kollektivmedlemmar).

En verksamhet, än mer omfattande och betydelsefull, är dock den, som utövas av Socialdemokratiska Nykterhetsförbundet. Man är där på det klara med, att hellre bör dämmas i bäcken än i ån: det gäller ej blott att direkt bekämpa dryckenskapen, utan också att i tid härda de ungas själar mot det onda, som — också i förbudets Finland — hotar dem på gator och gränder, ja, t. o. m. i deras egna hem. Nykterhetsförbundet bedriver alltså en omfattande verksamhet bland barnen och ungdomen och det främst under kvinnlig ledning. En verksamhet i cirklar och grupper, som bl. a. tillvaratagit det goda som finnes i den borgerliga boy scout-rörelsen. Barndagarna i somras visade bäst, med vilken entusiasm de unga och yngsta själva omfatta sin rörelse och hur vackra resultat den ernått. Förbundet utger också, förutom sin officiella tidskrift, en särskild tidskrift för barnen. Medlemsantalet är 18,000 vuxna och 5,000 barn.

Det kan nämnas som ett kuriosum, att borgerliga reaktionärer, som själva lett en del skolungdom in i sina luftvärnsföreningar eller spritt bland den sina Storfinlandsidéer, klankat på socialdemokratiens barnarbete såsom "politiskt". Det är det dock icke, såframt man ej anser själva bröderskapets och framåtskridandets idéer vara — politik.

Det är ej politiska formler vi skola ge det uppväxande släktet, men det är en ren och hög luft, vari unga själar ha lätt att spira.

Soc.-dem. Arbetarekvinnoförbundet verkar i nära samförstånd med soc.-dem. partiet, och alla dess medlemmar äro automatiskt partimedlemmar. Men därutöver räknar partiet ett så stort antal kvinnliga medlemmar, att de utgöra en dryg fjärdedel av hela medlemsantalet. Arbetarekvinnorna ha inom Finlands arbetarerörelse från början stritt vid männens sida, och någon "kvinnofråga" har partiet ej behövt dragas med.

Bland det bästa våra kvinnor utfört på det kulturella området må nämnas de som markolonier, som några förbundsavdelningar grundat. De äro tills vidare 8 och i dem finna årligen vid pass 1,000 arbetarekvinnor och c:a 500 barn ett angenämt uppehälle under ett par veckor var, i några kolonier helt gratis, i andra mot en ringa penning. Samhället har insett gagnet av denna verksamhet; staten och kommunerna understödja den sammanlagt med c:a 200,000 mark årligen. Samtidigt verka arbetarekvinnorna i de kommunala institutionerna jämlikt sina förbundsbeslut för grundande av kommunala barnkrubbor samt rekreationshem för arbetarekvinnor, särskilt för barnaföderskor, för tillsättande av konsulenter i barnavård och hemhushållning o. s. v. Behovet av allt sådant har varit särskilt

(Forts. å sid. 13.)

Finland: *Imatra*.

Törneman: *Engelbrakt i spetsen för sin bondehär efter riksdagen i Arboga 1435.*
Väggmålning i riksdagshuset, andra kammarens plenisal.

En konstnär av eld, blod och järn — Axel Törneman.

Av Sixten Rönnow.

Det finns två slag av konstnärer. Först den stora mängden, som fria till allmänhetens beröm och göra sina konstverk så snarvackra och in-smiekrande som möjligt för att få sälja till goda priser. Sådana konstnärer ha naturligtvis sitt existensberättigande — de kunna någon gång skapa ett verkligt konstverk i anda och sanning, men för det mesta äro de genuint slätstrukna, opersonliga och tråkiga. Det andra slaget konstnärer, ett mindretal, strunta blankt i tidningsrecensioner och sällskapsmiddagar — de gå i stället helt och intensivt upp i sitt arbete, avstänga sig från yttervärldens bråk och leva sig in i sin egen värld. Och detta är de verkligt stora konstgenierna, de som kämpa, lida och strida medan de leva och som först efter sin död bli "åter upptäckta".

Då Axel Törneman dog vid fyrtiofem års ålder 1925, stod han mitt uppe i arbetet, och man hoppades på många nya verk av den ännu unge målaren. Han hade kämpat sig fram till en erkänd storhet inom det monumentala måleriet och där, som man säger, gått från klarhet till klarhet. Alla erkänna, att hans målningar i Stockholms nya stads- hus äro underbart vackra verk, kanske bland det allra vackraste, som

finns i den praktfullt inredda byggnaden. I det efter den förhärskande färgtonen benämnda Blå rummet har han täckt väggarna med en samling dikter i färg, att jag så må säga, där Stockholms och dess stads- hus' skönhets hyllas i musikaliskt genomandade och formskönt smältande färgackord. På rummets fondvägg lyser emot oss i ljusa färger huvudbilden "Apotheos över Stockholm som sjöstad", som stadshusarkitekten benämnt den. Det är en hänförd hyllning till vår sköna vattenstad, som i form av en fager, på Mälarens vågor framfarande gudinna hyllas av sitt hov av sjöjungfrur, najader och andra vattenväsen. Liksom fordom i tidernas morgon, då allt i naturen var besjälad, skönhets- och kärleksgudinnan Venus eller Afrodite, naken och nyskapat härlig som en vårmorgon steg upp ur Arkipelagens vågor i det blå Medelhavet, så framstiger här hennes nordiska syster Mälardrottningen i ohöjlt majestät, med armarna lagda över de ännu fuktiga, blonda lockarna och med vattendropparnas pärlemorglans över den smärta kroppen. En muskelös triton, sedd från ryggen, blåser bredvid henne i en snäcka, och en annan ung gud tyglar ett par frustande sjöhästar.

Över det hela vilar en så frisk fläkt av vind och vatten, som blott en solig sommarmorgon kan ge staden vid Norrström, och som blott en Carl Michael Bellman kunnat återge i sång.

Bläsen nu alla!
Hör böljorna svalla,
    äskan går.
Venus vill befalla,
där Neptun rår.
Simmen tritoner,
och sjungen miljoner,
Fröjas lov!
Svaren, postiljoner,
i Neptuns hov!
Se, Venus i sin prakt!
Kring henne hålla vakt
änglar, sefirer och Pafos' hela makt.
Vattunymfer plaska kring
    i ring.

Hela scenen med de livssprudlande kropparnas glada lek i klarblå Mälurvågor har en festlig och hänförd naturberusning över sig och utstrålar samtidigt en klassiskt upphöjd, ädel skönhets.

Tidigare hade Axel Törneman, efter mycket motstånd fått tillfälle pryda Andra kammarens plenisal med tre stora dekorativa målningar: Landskap med vårdkasar, Torgny

Axel Törneman: *Anghammarsmeder i Nykroppa järnverk i Värmland.*

Lagman talar på Uppsala ting inför Olof Skötkonung, samt Engelbrekt i spetsen för sin bondehär efter riksdagen i Arboga 1435. Det första är ett vackert stiliserat, mellansvenskt landskap av starkt lyrisk stämning. Det påminner om Hesselboms berömda "Vårt land" i Nationalmuseum. Och visst behöva riksdagsfarbröderna något, som kan göra dem lyriskt stämda ibland, till omväxling med alla budgetfrågor. Här slingra sig vårdkasarnas eldar och rökar från berghällarna mot den skymmande aftenhimmeln. Där nedanför ligger insjöns stilla vatten sovande mellan öar och skogar: Sverge, fosterland, du hem på jorden, höres som en stilla melodi. Det är klar vårluft, det är valborgsmäsotid, naturens pånyttfödelse, över detta landskap.

I de historiska scenerna anknyta motiven till berättelserna om våra äldsta folkförsamlingar i hedentid och medeltid. I båda målningarna är handlingen dramatiskt tillspetsad, är luften laddad med spänning, och är motsättningen skarp mellan de uppträdande huvudpersonerna. För omkring ett tusen år sedan var här brytningstiden mellan heden och kristendom, en tid av vapenlarm och stridiga viljor. Den både till gestalt och sinnelag patriarkaliskt mäktige och imponerande Torgny Torgnysson, lagmannen i Tiundaland, uppträdde på dåtidens riksdag, Uppsalatinget, i spetsen för sina anhängare. Han hade många sådana, det var en mäktig folkopinion, som i honom hade sin starke ledare. Han synes här, huvudet

högre än allt folket, föra skarp talan mot Sveakonungen Olof Skötkonung, som på eget beväg ville börja krig mot Norge. Över scenen ligger en stämning av kärvt, hårt vikingalynne och av ursprungligt, okuvligt trots. Det är vapenrassel, allvarsord, hårda viljor.

Lugnare är luften kring folkbefriaren Engelbrekt, som till häst mottager sin bondehårs hyllning efter riksdagen i Arboga. Han vänder sig mot en grupp personer, en riddare i rustning, en biskop och en borgare, representanter för de högre stånden, som samlats, även de, till denna vår första riksdag i historien 1435. Denna scen är ett gott exempel på Törnemans begåvning att

kunna ge en figurkomposition av god rytmik, av verkningsfull omväxling av rörelse och vila.

Törneman var född i Persberg, den lilla gruvplatsen i Värmland, och han målade gärna arbetsbilder ur industrien. Han var f. ö. en av de första konstnärer, som i vårt land tog upp kroppsarbetet i fabriker som konstnärligt motiv. Själv en arbetare som få andra, älskade han återge det tunga industriarbetet och dess utövare. Han kände sig, med sitt arbetsglada, rörliga konstnärstemperament, befryndad med dessa seniga, muskulösa män, hos vilka man under vardagsdräktens slitna plagg anar de hårt spända musklernas spel. Vid återgivande av kroppsarbetarna lyckades han på ett förträffligt sätt återge rörelsen hos dem, den potentierte energien, som samlar sig och väntar på sin utlösning.

På en målning se vi arbetet i Karlstads hamn, där är hamnarbetare, som komma och gå, lossa och lasta invid en vagn nere på kajen vid båtarna. Bilden symboliserar Värmlands handel och sjöfart — skogsbruket återfinns man i en scen med timmerflottare, hämtad ur deras farliga arbete. De äro ute på en timmerbråte i forsens virvlar och arbeta för livet att få loss den sammankörda bråten.

Från järnverken tog Törneman uppslag till många goda industriframställningar. Där se vi det kokande, rödsprutande martinstålet tappas ur skänken i kokillerna, järnformarna, av två unga atletstarka karlar. Denna målning har

Axel Törneman: *Karlstads hamn.*

efter diverse äventyr på kontingen-
ten kommit att hamna hos — bols-
sjevikregeringen i Kreml i Moskva.
Där se vi på en annan målning ett
lag hammarsmeder — skäggiga
män med sot och svett i uppsynea
— skjuta in ett stort, vitrödglödande
smältstycke i gapet under ång-
hammarens tunga kolv.

Arbetaren som sådan blev för
Törneman en personifikation av den
obändiga urkraften i livet. De enkla,
smutsiga arbetstyperna bli, när
de få bördan på ryggen och redskapen
i händerna, till hjältetyper med
gigantisk kroppsstyrka, hjältar, som
med senor av härdat stål bekämpa
och besegra naturen och materien.
Det är kraftsvällande, trotsiga män,
som känna sin styrka och veta sitt
värde. Törnemanns arbetsbilder från
nutidens febrila industriliv forma
sig så till intensivt återgivna fram-
ställningar av det tunga kroppsar-
betet, som av sina utövare kräver
full uppoffring till kropp och själ
— industriens Grottekvarn, som i
omutlig hårdhet böjer nackarna och
bländar ögonen, men som i utbyte
ger strävandets och slitets adels-
märken åt de muskulösa gestal-
terna.

På en minnesutställning över
Axel Törneman för några år sedan
skrev en beundrare av hans konst-
närskap en dikt, ur vilken vi anför
följande:

Färger, som prunkande lysa, färger, som
glödande stråla!
Färger, som leva och ropa, färger, som
biktande tala

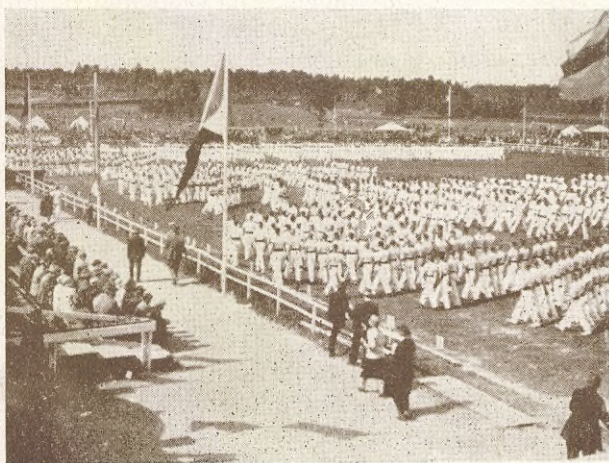

Axel Törneman: *Timmerflottare.*

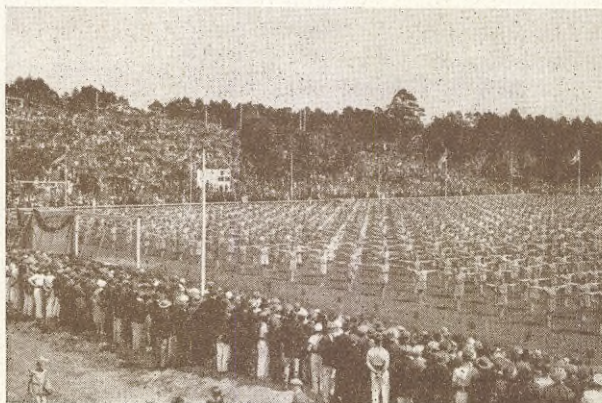
om målarens ångest och smärta, om konst-
näreus skapande oro,
men också om skaparens glädje att lösa
det hämmades fjättrar.
Konstnären själv är nu borta, men verket
hans lever och vittnar:
sant är att tiden är grå, och att själarna
ofta är svarta,
luften är mulen och dimtung, och bockfotad
Pan är nu död —
men räddat från tidernas växling och höjt
över dagarnas gång
står riket, det skönhetsens rike, han skapat,
vår konstnär, för evigt: —
Skönhetsens drottning själv, Afrodite den
unga och fagra,

smärtlemmad, finhyllt och blond stiger ur
Mälarens våg.
Kämpalik, hugstor och stolt står Torgny
vid tinget och talar.
Ondskfulla jättars skara här stupa för ung-
gudens strålvigg.
Bergslagens söner i svett forma det glödande
järnet.
En målare gudabenådad, förvisso, o Törne-
man var du —
dukarnas strålande prakt klart lyser i höst-
mörk november,
fröjdar vår blick med sin glans, ger lyft-
ning och glädje åt livet.
Kort var ditt liv, men rikt, och vi böja
vårt huvud i tack!

Två bilder från finska arbetarnas idrottsförbund.

Männens uppvisning.

Kvinnornas uppvisning.

Nytt nykterhetsintresse.

Av J. Törnfeldt.

Inom skilda kretsar, och ej minst inom arbetarerörelsen, kunna vi konstatera ett nyvaknat och gradvis stigande intresse för nykterhetsfrågan. Orsakerna härtill äro mångahanda. Jag vill här endast vidröra ett par av de väsentligaste.

På det nykterhetspolitiska området, där ömtåligheten alltid är störst, har en avspänning inträtt i och med förbudsfrågans bordläggning tillsvidare och årets riksdags beslut om utredning av hela det övriga komplexet av reform- och ändringsförslag — en väg som nykterhetsfolket för sin del också beträtt genom liknande beslut vid sin stora kongress i februari. Det är som om stormen därmed bedarrat, luften har blivit lättare och klimatet mildare. Man kan se åt alla håll, utan att få sand i ögonen; man kan tala med varandra, utan att skrika.

Under tiden sörjer dock alkoholbruket självt för, att dess existens blir uppmärksammat och begrundat. Tidningarna bringa dagligen erinringar därom i form av notiser om olyckor och brott, där alkoholens roll i orsakssammanhanget framstår tydlig och klar. För de mera intresserade och initierade ger också alkoholstatistiken anledning till bekymmer. Konsumtionen av spirituosa, vin och öl har varit stadd i oavbruten ökning sedan 1922, ej blott i absoluta tal utan även per individ. Omräknad i 100-procentig alkohol utgjorde förbrukningen av nämnda tre kategorier alkoholdrycker år 1922 2.8 liter per invånare, år 1927 3.4 liter. Fylleriförseelsernas antal förete en avsevärd ökning från 1922 till 1924, men därefter en minskning. 1922 avdömdes 28,287 dylika förseelser, 1924 32,685 och 1927 28,785. Denna minskning har emellertid uppnåtts förnämligast i storstäderna, endast obetydligt i småstäderna och icke alls på landsbygden, där antalet tvärtom ökats (från 3,162 år 1923 till 5,179 år 1927).

Vad som i detta hänseende mer än andra detaljer väckt bekymmer är ungdomens alltjämt ökade andel i fylleriet. I städerna har visserligen även för ungdomens vidkommande den absoluta siffran minskats, men icke den relativa; på

landsbygden ha båda dessa tal stigit. 1923 utgjorde antalet dömda fyllerister i åldern 25 år och därunder 19.9 procent av hela antalet, 1927 hade denna procentsiffra (avseende hela riket) stigit till 22.8.

Det är naturligt, att iakttagande av dessa förhållanden påverkar ansvarskännande folk i alla läger, i synnerhet i en lugn tid, när de icke stå i stridsställning och bepansra sig mot alla påverkningar av det slag, som icke överensstämmer med de egna doktrinerna. De ge sina bekymmer luft på ett eller annat sätt, väcka därmed andra till uppmärksamhet och röja väg för det djupare intresse även bland allmänheten, som nykterhetsfrågan är värd och är i behov utav.

Självfallet anse vi nykterhetsvänner vår ståndpunkt i alkoholfrågan

ENSAM.

*Ensam, ensam — ensam allena,
trampad och dömd och glömd,
ruvar jag vaken i timmar sena
över min gallas bägare — tömd...*

*Stilla, stilla — stilla är kvällen.
Dörren är sluten och lampan tänd...
Stjärnorna blinka från himlapellen
ner i min smala och våta gränd...*

*Minnen, minnen — minnen allena,
gisslande tankars hämnande barn...
O, I ensamhets väktare från en arena,
där giganter I voren... I tomma
skarn...*

*Svinnen, svinnen — svinnen i
natten! —
Jag har fått nog av er mörkmantels-
dans...
Svinn — eller giv mig en bägare
vatten
så skall jag tråda er Sylvester-
dans!...*

Ragnar Holmström.

vara den riktiga — "den enda riktiga" —, men lika självfallet se vi med sympati på envar, som närmar sig oss, även om hon eller han icke hinner ända fram, och vi se med förvåning eller besvikelse på envar, som går i motsatt riktning. Det ligger ingenting märkligt, fanatiskt eller fantastiskt i denna företeelse; den är allmänmänsklig och återfinnes på alla andra områden i livet. Men oavsett om ståndpunkten är den enda riktiga eller ej, så vore mycket vunnet för ett ökat nykterhetsintresse i allmänhet, en annan inställning till alkoholfrågan och därmed ett förbättrat nykterhetstillstånd, om nykterhetsfolkets synpunkter och skäl blott bleve kända och lidelsefritt övervägda av var och en. Mycket som nu retar och harmar Per och Pål skulle därmed få sin förklaring och betraktas på annat sätt. Det mesta av det för den andliga hälsan skadliga damm, som virvlas upp var gång denna fråga beröres, skulle fläktas bort och försvinna. Kritiken skulle icke bli så bitter och nedrivande utan förståelsefull och uppbyggande. Nykterhetsfolket, som dagligen och årligen sysslar med denna fråga, både praktiskt och teoretiskt, måste väl ändå förutsättas ha en viss sakkunskap, som kan vara värd att åtminstone taga kännedom om.

Det är alkoholbrukets skadeverknings, som konstituera alkoholfrågan i den mening vi nu fatta den. Dessa skadeverknings äro såväl individuella som samhälleliga, direkta och indirekta. I bägge avseenden äro de också synnerligen omfattande, berörande en mängd av våra livsbetingelser och levnadsförhållanden. Denna utgångspunkt måste man först och främst ha klart för sig, för att fatta och förstå, vad som härleder sig därur.

I nykterhetsrörelsen liksom i de flesta andra folkrörelser sammanflyta tvenne motivströmmar. Den ena kan kort och gott definieras som självbevarelsedrift. Det gäller att skydda sig mot alkoholens skadeverknings, och eftersom dessa icke äro helt avlägsnade genom vårt eget avstående från alkoholen utan fortfarande hota genom andras bruk,

vidgas problemet till att motarbeta och avskaffa även detta. Därtill kräves mycken kraft och denna söker man erhålla genom organisation.

Den andra motivströmmen är av rent etisk innebörd; den är en yttning av människornas medkänsla och rättskänsla. Man gripes av medlidande med dryckenskapens offer och man reagerar mot dem, som ockra på deras olycka eller vidmakt-hålla betingelserna för dess uppre-pande. Dessa etiska drivkrafter äro starkt förnimbara i nykterhetsrörelsen.

Att främja eget väl — som det ju ligger i varje människas natur att göra — är i och för sig varken gott eller ont; det beror på hur det sker. Man kan främja eget väl på andras bekostnad, med list, lögn och våld; det är omoraliskt. Man kan främja eget väl så, att andra bli lika delaktiga därav; det är moraliskt. Och detta är ju vad som sker i arbetarrörelsen — eller, för att taga det lättfattligaste exemplet, i sjuk-kassorna — beträffande medlemmarna; i nykterhetsrörelsen sker det beträffande hela folket. Ty i mån av framgång för dess strävanden avlägsnas alkoholfaran icke blott för rörelsens medlemmar, som arbeta och kämpa därför, utan för alla.

Är strävandet efter lycka egoism, så är det dock en moraliskt förädlad egoism att räkna andras lycka som en betingelse för ens egen: man kan icke njuta av denna, om man skall störas av tanken på andras olyckor och lidanden.

*

En framstående och högt aktad nykterhetsman i gången tid — direktör Ernst Beckman — framställde en gång alkoholfrågans innebörd och absolutisternas ställning till densamma på följande korta, karaktéristiska sätt:

1. De starka dryckerna äro ingen nödvändighetsvara. — Denna sats behöver icke diskuteras. Nykterhetsrörelsens hundratusenden medlemmar äro goda bevis för spritens absoluta umbärlighet.

2. Det elände, som följer med rusdrycksbruket, är omätligt. Kan väl någon, som sett in i drinkarhemmen, i fångelserna, i sjukhus-sallarna och därhusen, förneka detta? Nej. Kan den, som älskar sitt land och sitt folk, stå likgiltigt inför allt detta? Nej.

3. Om ingen dricker, så blir det inga drinkare. — Detta är ett fak-

Axel Törneman: *Martinstältappning på kokiller i Hagfors järnverk.*

tum, lika påtagligt i teorien som det är svårt för många människor att dra konsekvensen av i praktiken.

— — —
Säg inte, att dessa synpunkter äro

allt för enkla i vår komplicerade tid. De äro enkla och lättfattliga — och det är kanske ett fel; men de äro tillräckliga — det är en förtjänst!

(Forts. fr. sid. 8.)

kännbart under åren efter inbördeskriget. Samhället har mycket ofullständigt dragit försorg om barnen till de många tusen arbetare, som det tog avdaga under vita ofreden, och en hängiven verksamhet från arbetarnas och särskilt arbetarekvinnornas sida har varit av nöden för att fylla bristerna.

När barnen vuxit större, drager Soc. - dem. Ungdomsförbundet in dem i sin verkningskrets. Vårt ungdomsförbund är ju blygsamt till sitt omfång — bara en tiondedel av Sverges! — men det har gått bra framåt på sista tiden och andan är den rätta. För år 1930 förbereder förbundet något stort: skandinaviska arbetareungdomsdagar. Ty vikten av sambandet med utlandets, särskilt Skandinavien arbetarerörelse är Finlands arbetare noggsamt medvetna om.

Ovanstående, mycket ofullständigt skisserade framställning av Finlands arbetares bildningsrörelse har, hoppas jag, kunnat övertyga läsaren om, att här i Suomis bygder görs en

hel del kultur inom och av arbetareklassen. Det finns mycket av allvarlig strävan och ideell lyftning bland Finlands arbetare. Det är kanske ej många länder, där arbetarna t. ex. kunnat bära upp så betydande upplagor av teoretiska socialistiska skrifter: Marx, Kautsky, Bernstein, Vandervelde och många andra den internationella socialismens stormän äro kända bland Finlands arbetare. Under de senaste åren, då nya samhällsområden öppnats för praktisk verksamhet, har det teoretiska intresset något trätt i bakgrunden, men som bäst tyckes det åter leva upp. Ljusbilder, radio m. m. dyl. är bildningsmedel, som Finlands arbetare först under senaste tid tillägnat sig, men som redan hunnit vinna rätt mycket utbredning.

Finlands arbetare göra intet anspråk på att gå i spetsen, men de kunna åtminstone göra en dugande insats i arbetareklassens frihetskamp.

Karl H. Wiik.

Axel Törneman: **Vårdkasar.**
Väggmålning i riksdagshuset, andra kammarens plenisal.

Nationernas förbund.

Av professor *Östen Undén.*

Den 27 augusti detta år under-tecknades högtidligen i Paris den s. k. Kellogg-pakten, som lyser kriget i bann. Initiativet har närmast tagits av Förenta Staternas utrikesminister, mr Kellog. Huvudinnehållet i fördraget utgöres av en högtidlig förklaring att de under-tecknade makterna »fördöma tillgripandet av krig för lösande av internationella tvister och i sina förhållanden till varandra avstå från kriget som redskap för nationell politik».

Ha vi då anledning hoppas, att kriget har försvunnit ur världen tack vare den trollformel, som innefattas i Kellog-pakten? Förenta Staterna, uppfinningarnas land, skulle alltså med ett handgrepp ha skapat ett enkelt och effektivt medel att avskaffa kriget, under det att Nationernas förbund långsamt trevar sig fram och söker experimentera ut varjehanda kombinerade system i förliknings- och skiljedomsprocedurer, »trygghetsfördrag» enligt Locarno-typen, nedrustningsavtal.

I själva verket är Kellog-pakten en mycket primitiv form för organisering av freden. Det må vara lovvärt, att alla världens stater förena sig i en samfällad opinionsyttring av denna art. Men redan de mödosamma förhandlingar, som föregingo Kellog-paktens under-tecknande, och de förbehåll som från olika håll gjordes i samband med paktens accepterande, låta oss förstå att fredens problem inte löses genom en enkel formel. Hur stor betydelse den amerikanska regeringen själv tillmäter sitt initiativ, är svårt att avgöra. Men man blir fundersam, när man får höra från presidentens egen mun, att Kellog-paktens tillkomst inte har den ringaste betydelse för frågan om Förenta Staternas rustningar. Kellog-pakten förbjuder nämligen endast kriget »såsom redskap för nationell politik», men de amerikanska rustningarna avse blott självförsvar. Mr Coolidge underlät alldeles att fördjupa tankegången i följande riktning: om Kellog-pakten är ett effektivt fredsinstrument, så

innebär ju dess tillvaro en garanti för att inga signatärmakter skola tillgripa kriget såsom redskap för nationell politik. Men om så är fallet, om alla signatärmakter endast ämna föra försvarskrig, så kommer något anfallskrig ej till stånd och den amerikanska regeringen kan med förtröstan gripa sig an med nedrustningen. Alltså, antingen är Kellog-pakten ett värdefullt fredsinstrument och då måste den ovillkorligen ha betydelse för rustningsproblemet, vad än mr Coolidge säger. Eller har presidenten rätt i att rustningsfrågan ej påverkas av Kellog-pakten, men då är det därför att man inte litar på, att signatärmakterna verkligen skola följa paktens bud.

Hur som helst ha vi ej orsak att på grund av Kellog-paktens tillkomst övergiva det metodiska, om än långsamma arbete för fredens tryggnad, som begynts i Genève. Redan bildandet av Nationernas förbund var en händelse av långt större betydelse än Kellog-pakten. Nationernas förbunds stadgar, »för-

Axel Törneman: **Torgny Lagman talar inför Olof Skötkonung på Uppsala ting.**
Väggmålning i riksdagshusets, andra kammarens plenisal.

bundsakten», är visserligen den också blott ett fördrag mellan ett antal stater. Men detta fördrag innehåller ej endast vissa löften och förklaringar om krigets avskaffande, det lägger grunden till en permanent samverkan i mångahanda former mellan de anslutna staterna. Förbundet har sina särskilda organ: sitt *råd*, som är en stående institution, till vilken uppkommande tvister kunna hänskjutas, *församlingen*, som sammanträder årligen och utgör en kongress för överläggning om de internationella problemen, *domstolen* i Haag, som är en av förbundet skapad och underhållen institution för avdömande av rättsliga tvister, *sekretariatet*, som utgör en väldig stab av funktionärer, sysselsatta med att förbereda och sätta i verket alla rådets och församlingens beslut, och slutligen *den internationella arbetsorganisationen*, som är en till Nationernas förbund anknuten institution för de sociala spörsmålen handläggning.

Vid 1928 års församling antogs ett allmänt skiljedoms- och förlikningsavtal, avsett att stå öppet för anslutning från alla stater, med-

lemmar eller icke av Nationernas förbund. Ett gammalt svenskt önskemål, framfört redan 1920 såsom motion i församlingen, har därigenom passerat det första stadiet till sitt förverkligande. Ju större antalet stater blir, som förklara sin anslutning till detsamma, desto mera utsträcker nätet av skiljedoms- och förlikningsutfästelser. En viktig etapp i skiljedomssystemets utveckling var Locarno-uppgörelsen mellan Tyskland och dess grannar. Den ägde visserligen rum utanför Nationernas förbund, men främjades genom tidigare arbeten inom förbundet och innefattar bestämmelser, som tillägga förbundsrådet och förbundets domstol viktiga funktioner. Locarno-avtalen äro till antalet fem, dels »Rhen-pakten», innefattande en garanti för status quo vid Tysklands västra gräns och undertecknad av Belgien, England, Frankrike, Italien, Tyskland, dels fyra vittgående skiljedomsavtal, slutna mellan Tyskland, å ena sidan, samt envar av Belgien, Frankrike, Polen och Tjecko-Slovakien, å den andra.

För närvarande är folkförbundets största och svåraste politiska problem nedrustningsfrågan. Här gäl-

ler det att nå en internationell överenskommelse om minskning av rustningarna. Den pågående pressdebatten om den engelsk-franska kompromissen bär dagligen vittne om, hur ogynnsam konjunkturen är just nu för en beslutsam och energisk nedrustningspolitik inom Nationernas förbund. Den konservativa regimen i flera stormakter är härtill väsentligen skulden. Den konservativa nationalismen har intet intresse för en allmän nedrustning. Så länge en styrelse av sådant kynne är vid makten i en eller flera ledande stormakter, ta överläggningarna den formen, att man genom de vidsträcktaste undantag och förbehåll söker göra nedrustningsavtalet overksam för det egna landet. Sträcker man sig till en kompromiss, består den däri, att man medger även andra stater förmånliga undantag från nedrustningsbegränsningarna.

Såsom läget för närvarande är skulle en kraftig insats från Förenta Staternas sida för ett positivt resultat i nedrustningsfrågan med all säkerhet betyda mera för fredens sak än dess nyuppfunna metod för krigets bannlysande.

Då julbarnet kom.

Det skulle till att bli jul. I den lilla staden gjorde man sig i ordning att mottaga den stora midvinterfesten, om inte precis med brygd och slakt och bak och veckolångt arbete som ute på landsbygden så dock med för stadsboförhållanden tillräckligt av arbete och förväntan. Det var julmarknad på Stortorget, julskyltning i butiksfönstren, och på Esplanaden brann hundra elektriska ljus i en jättejulgran, så snart eftermiddagsmörkret föll på.

Barn och husmödrar hade en särskild förkänning av julhögtidens annalkande. Hungriga barnaögon sågo in i leksaksbutikernas paradiser och räknade på fingrarna dagarna till julafton. Husmödrarna hade fördubblat arbete och fördubblat bekymmer — men det var ljuva bekymmer också. De visste, att det var glädjens högtid och barnens högtid, som stod för dörren, och av den gällde det att göra mesta möjliga. I hemmen skulle firas fest och alla förberede sig efter bästa förmåga.

En kvinna, liten och obetydlig, försvann i mängden, då hon på eftermiddagen i sakta mak gick utför stadens huvudgata med kassen i hand. Var det inte så många, som lade märke till Inga Wester, så lade hon i stället så mycket mera märke till folklivet runt omkring sig. Hon var ovanligt glad denna eftermiddag, och hon gick och riktigt söp in den lilla stadens julstämning. Hon såg avsnitt av livsöden, som hon kanske helt eller delvis kände till, men som också kunde vara henne alldeles obekanta i en förbipasserandes mer eller mindre hastiga steg, i skymten av ett ansiktsuttryck eller i ett lösryckt ord ur ett samtal, som fladdrade förbi i folkströmmen. Människorna voro ute på juluppköp, i brådsakande ärenden eller bara för att i lugn och ro se på julskyltningen. Inga Wester kunde aldrig upphöra att intressera sig för människor, fastän hon intresserade sig inte för dem på skvallersystrars vis. Hon hade i själva verket mycket litet med stadens skvallersystrar att göra.

— Vi förstå oss inte på den där lilla människan och hennes energiska sociala intresse, brukade de säga på sina kaffejudningar.

Inte ens de elakaste kunde miss-tänka Inga Wester för att vara ärelysten. Hon var för tyst och sluten,

mycket energisk men på ett tillbakadraget sätt. Sedan hon kom in i stadens barnavårdsnämnd och stadsfullmäktige, fälldes några små nedlåtande och elaka yttranden av stadens fruar, då de kommit samman kring sina kaffebord.

— Det är väl en liten nolla, som sossarna knuffat fram. Hon har visst varit med i någon slags kvinnoklubb. Arbetarekvinnorna ha väl inte så mycket att komma med heller, då det gäller att få in någon i det offentliga livet. Men med vilja de vara och erövra så mycken makt som möjligt.

Men en gång, då ett sådant yttrande fälldes, inträffade något märkvärdigt. En av stadens stöttepinnar, en gammal konservativ pamp, stegade fram mitt i sin frus kafferep, slog näven i bordet, så att kopparna hoppade, och röt:

— Fru Wester har lika mycket vett i sitt lilla kvinnohuvud, som ni alla tillsammans. Så röd socialist hon är, kan jag då ärligt säga det. Hon pratar inte ikull oss karlar i stadsfullmäktige eller barnavårdsnämnden, för det är sällan hon yttrar sig, men det har hänt att hon framkastat praktiska, rent av mycket klyftiga förslag och hennes arbete är så värdefullt att till och med en gammal högerman som jag måste respektera och beundra henne. Se, lilla fru Wester, hon har på något säreget sätt blick för samhällets skötsel och vård, precis som ni goda husmödrar för ert hem.

Med en viss försiktighet fördes högerpampens yttrande om fru Wester vidare. Om hon inte hade varit så obetydlig och så långt ifrån skön och flirtig, skulle man rent av ha kunnat tro att den torre direktör Andersson på gamla dagar gått och förälskat sig i ett "så'nt där fruntimmer i det offentliga livet". Fast kanske ändå — man kunde ju aldrig veta, och nog var det lite underligt med sådana där kvinnor, som nödvändigt skulle sitta i församling med män. Ja, att stadens gamla rösträttsfröknar voro säkra och pålitliga, när det gällde manhat

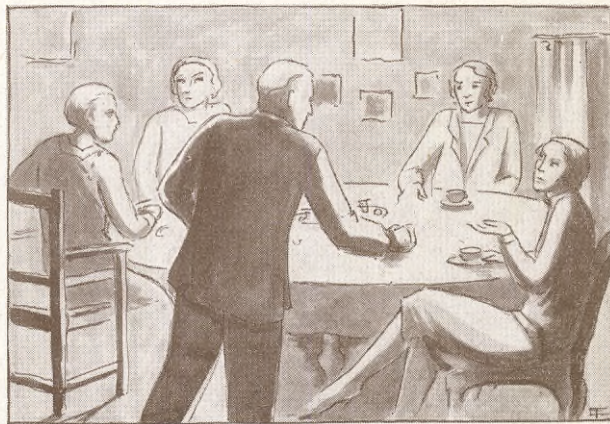
och allt slags avståndstagande från erotik, var man säker om, men sena tidens kvinnor och till på köpet sådana där från socialistklubben — man kunde aldrig veta. Men då ingenting hände, som gävo de ofullgångna misstankarna någon näring, dogo dessa alldeles.

Till och med en av de gamla rösträttsfröknarna, en mycket aktad person, som alltid stod på högerens kandidatlistor till alla möjliga val, täcktes en gång i kretsen av de fruar hon ofta visade sitt öppna förakt avgiva ett yttrande om lilla fru Wester, som fröken Segerstål kände mycket väl, eftersom de båda sutto i styrelsen för stadens barnhem.

— Hon är härsklysten, den där lilla socialistjätan, det är vad hon är, sade fröken. Hon visar inte klorna, men hon förstår i alla fall att vränga och vrida en sak, så att hon får sitt fram till sist. Hon ska gubbevars ha ett sånt modershjärta, och vi få verkligen se upp med henne i styrelsen, så att hon inte alldeles klemar bort barnhemsungarna. — En så'n där, som inte har varit med i den gamla goda tiden och kämpat som vi gamla, hon skall ligga med och njuta av makten och inflytandet i samhället, nu, då allt fallit henne till utan hennes eget görande och låtande.

Det var inte utan att fruarnas aktning och respekt för den lilla "socialistjätan" steg några grader, då de hörde, att hon kunde rå på själva fröken Segerstål.

Då nu Inga Wester denna eftermiddag gick gatan utför och intresserade sig för folkströmmen, fastnade hennes blick särskilt länge vid ett par barn, en gosse och en flicka i åldern 4—5 år, som stodo och höllo

''Fru Wester har lika mycket vett i sitt lilla kvinnohuvud, som ni alla tillsammans.''

varandra i händerna och tryckte sina små ansikten mot glasrutan i den stora leksaksbutikens skyltfönster. De voro ett par friska, söta småttingar, och Inga var tvungen att ett ögonblick stanna bakom dem för att i smyg beundra dem och lyssna till deras förtjusta yttranden och smånäpna reflexioner inför all härligheten därinnanför rutan.

— Tänk du, om vi vore stora och hade mycket pengar och hade råd att köpa allting, allt vad vi ville ha du, sade pojken.

— Vad du är dum, sade flickan lillgammalt, tror du att dom stora får allt dom vill ha. Tror du folk kan köpa allting.

— Nej, de stora få nog inte allting — sällan vad man helst vill ha, sade Inga tyst till sig själv.

Och hennes ögon hängde med något av samma begärliga hunger, som de små uttryckte inför leksaksparadiset, vid barnagestalterna. Men så slet hon sig ifrån dem och skyndade vidare. Om en halvtimme skulle hennes man vara hemma, och då måste middagen stå på bordet.

Faktor Wester kunde åtminstone inte klaga på, att han och hemmet fingo lida på hustruns sociala intressen. "Dockskåpet" kallade han det lilla tvårumshemmet vid den tysta gatan i stadens utkant. Makarna Wester voro gifta sedan tre år tillbaka och mycket lyckliga med varandra. De hade var och en sina speciella intressen, som de ägnade flera eller färre av veckans fritimmar, utan att detta i ringaste mån störde harmonien i äktenskapet. De kunde också tala med varandra om sina specialintressen och intressera sig för varandras "hobby" på samma gång som de respekterade varandra och kände sig fria i sitt tänkande och handlande, då det gällde rent personliga saker, som ingenting hade med de gemensamma angelägenheterna och den inbördes lyckan att göra. Albert Wester spelade fiol i en liten, mycket anlitad, amatör-orkester och var dessutom en passionerad schackspelare, "mästare" i stadens schackklubb. På samma gång som han beundrade sin hustrus praktiska begåvning och varma hjärta, såg han med glädje, att hon deltog i socialt arbete, som gav henne ett vidare intresse och en större livsuppgift, än hon som enbart barnlös hustru, instängd i sin lilla tvårumslägenhet kunde ha.

— Här är riktig julstämning, muttrade han belåtet, då de båda makarna denna eftermiddag sutto i

matvrån i det hemtrevliga köket.

Och det var sant. Inga hade lagt en ny matta på golvet och dekorerat matvrån med friska tall- och grankvistar, som förhöjde stämningen betydligt.

— Vad har du uträttat i dag då, Ingall? frågade han hustrun i öm skämtsamhet.

— Ja, i dag har jag verkligen uträttat något, utropade hon med flicaktig iver. Jag har mot det mest kompakta motstånd i barnhemsstyrelsen genomdrivit, att alla flickebarnen ska ha olika klänningar, små nätta trevliga barnklänningar till julen, i stället för att den där förskräckliga, grårutiga uniformen skulle förnyas. Men så får jag också själv litet extra arbete förstås för den där sakens skull. Dock inte mer än jag ledigt klarar av det, om jag tar ett par kvällstimmar till hjälp. Vi ha ännu fyra vardagar kvar.

— — —
Dagen efter, den sista adventssöndagen, var det nära att för första gången blåsa upp till disharmoni i duvslaget bara för Ingas sociala uppgifter och varma hjärta. Något av verklig adventsstämning hade omsunnit de båda makarna, då de efter kaffet haft en stund av förtrolig tystnad framför brasan. Det var inte så ofta de togo sig sådana här helgdagsstunder, därför gästade dem också den underbara förtrollande stämningen, då det hände. Albert satt med sin hustru i famnen och båda läste sagor som två barn i den falnande brasan. Då ringde en ilsken och gäll signal i telefonen, så att de sprutto till som för ett piskrapp.

Inga var med ens på benen, tände det elektriska ljuset och gick för att svara i telefonen.

— Det är bäst att komma upp hit då med detsamma, så få vi tala om saken, hörde han hustrun med en smula oro i rösten säga.

— Vem är det som inte vill låta

"Vad du är dum", sade flickan lillgammalt, "tror du dom stora får allt dom vill ha."

oss vara i fred söndagskvällen före jul? undrade han misslynt.

Inga var en aning blekare, då hon svarade:

— Det var barnavårdsinspektisen. Ett ganska upprörande fall av fosterbarnsmisshandel, som hon just upptäckt. Hon måste verkligen komma hit upp.

Då det ringde på dörren och Inga gick för att öppna, tog Albert sina tidningar och gick in i sängkammaren för att lämna vardagsrummet till de båda kvinnorna.

Inga kunde knappast tillbakahålla sina tårar, då hon hörde barnavårdsinspektisens berättelse. En medelålders kvinna, som man inte precis misstänkt vara så usel, hade tagit en treårig gosse som fosterbarn. Hon bodde ett gott stycke utanför staden, och det var en ren tillfällighet det olyckliga fallet i kväll upptäckts. Kvinnan höll lönnkrog och hade redan i dag börjat julfesten genom att samla en del brännvinstörstiga sällar, verkligt slödder, omkring sig. Genom någon liten förseelse hade gossen retat en av de rusiga männen, och både han och kvinnan hade givit sig till att

”både han och kvinnan hade givit sig till att slå barnet”

slå barnet, tills det låg där medvetslöst och blodigt. En av männen, som ännu var vid sina sinnens fulla bruk, hade då burit in gossen till grannarna. Nu var den lille förd till sjukhuset, där han skulle få sina skråmor behandlade.

Ingas hjärta blödde. Nog hade hon sett mycken nöd och eländighet, men knappast hade hon förr känt en sådan svidande smärta inför något. Plötsligt rusade hon in till mannen, som låg så lugn på sängen och läste sina tidningar och började berätta för honom. Tårarna strömmade utför hennes kinder.

— Ja, det är upprörande, suckade han, men vad kunna vi göra just nu för den arma gossen — ingenting, vad jag kan förstå.

— Ingenting?

Inga fick en plötslig impuls. En elektrisk stöt hade nått hennes hjärta, och hon skälvde av rörelse, då hon ropade:

— Ta honom hit!

Mannen betraktade henne med stora ögon.

— Är du tokig Inga, sade han. Finns det inte plats för gossen på barnhemmet eller försörjningsinrättningen, tills han kan få ett nytt fosterhem?

— Kan inte hans nya fosterhem bli här?

— Nu är du mera impulsiv och överspänd än man kan vänta av en så praktisk och klok liten kvinna som du. Ta ett fosterbarn så här utan vidare, dra på sig ett sånt bekymmer, och till på köpet ett som man ingenting vet om.

LITTERATUR

J. Kessel: Furstenätter. Roman från ryska flyktingslivet i Paris. Tidens förlag. Pris 5 kr.

Kessel är ett nytt namn för svensk publik, men i Frankrike och långt utom dess gränser är han redan ett välkänt namn.

Hans realistiska och livfulla skildringar äro fotade på ingående kännedom om de ämnen han behandlar.

Av rysk extraktion är han alldeles särskilt ägnad att behandla det ämne han valt för denna roman, de ryska emigranternas liv i Paris. Det är en gripande och levande skildring av dessa vinddrivna vrakspillror av Rysslands främsta familjer och icke blott av deras hårda kamp för tillvaron på de kända ryska nattlokalerna på Montmartre utan även av deras otroliga förmåga att med slavisk sorglöshet leva endast för stunden.

Hjalmar Branting: Tal och skrifter. Sjunde delen föreligger nu från Tidens förlag. Den benämnes Ekonomisk och social arbetarepolitik. Boken innehåll-

— Jo, jag vet, att det är en frisk och rar pojke, nästan skrek Inga, och han behöver ett hem och någon att ta hand om sig. Jag vill ha honom!

— Men betänk då, kära barn, att det väl inte är alldeles uteslutet än, att vi kunna få egna barn, sade mannen bekymrad.

— Nå, än se'n! Om vi nu först tar emot det här barnet, som riktigt har blivit oss sänt som julgåva, så blir det nog inte utträngt om ett till skulle komma.

Mannen måste slutligen ge med sig, fastän han inte gjorde det riktigt glatt. Och Inga fick ta hem julbarnet. Då den lille gossen hade hämtat sig efter förskrämmning och blodsförlust, visade han sig vara en riktigt pigg och intressant liten kurre. Och det underbara inträffade, att han från första början helt och hållet erövrade fosterfaderns hjärta. Redan på julaftonen var Albert som en riktig pappa, varm om hjärtat och vek i sinnet, då han betraktade den lille pysen, som satt och lekte med en tomte under julgranen. Mannens och hustruns ögon möttes i ett strålende leende.

— Tack Inga för julbarnet, viskade han. Det här var bättre än aftenbrasan i söndags till och med.

Marthe Berg.

ler en sammanställning av Brantings viktiga insatser på det nämnda verksamhetsområdet, insatser vilkas tyngdpunkt kommit att ligga i riksdagen, och ett stort antal av de återgivna talen bestå därför i denna del av riksdagsanföranden. Man finner här Brantings betydelsefulla, sakligt starka och fortfarande i flera hänseenden aktuella inlägg mot avtals- och annan klasslagstiftning. Mycket stort intresse både ur principiella och politiska synpunkter erbjuda Brantings stora tal 1906 och 1907 i fråga om staten och de norrbottniska malmfältens exploaterande, där Branting på ett minnesvärt sätt förde de allmänna intressenas talan gentemot de privata spekulationernas rovridare. Man återfinner vidare bl. a. hans tal vid folkpensioneringslagens antagande 1913 och åttatimmarslagen 1919 samt hans inlägg som statsminister i direktivstriden i arbetslöshetsfrågan 1923. Slutligen äro återgivna ett antal artiklar i skilda frågor. Särdeles värdefull är den utförliga framställningen av storstrejken 1909.

Inledningen av Zeth Höglund ger en kortfattad, klar och saklig överblick över Brantings åskådning och verksamhet på ifrågavarande områden i anknytning till bokens innehåll.

Värdet av detta stora verk framstår med varje del allt uppebarare, och det bör ej saknas hos den politiskt eller historiskt intresserade medborgaren.

Harry Söberg: De levandes land. Pris 3: 75. Tidens förlag.

Med detta arbete föreligger tredje och sista delen i den store danske författarens romantrilogi med samma namn. De föregående delarna, Framför livets port och Ljusets, ha vunnit många tacksamma läsare även i Sverige som nu med spänning motse den avslutande delen.

Författaren har för verket i sin helhet belönats med Danmarks främsta litteraturpris, det Anckerska stipendiet, och såväl dansk som svensk kritik har betecknat det som ett verk av monumental storhet.

Edouard Estaunié: Det förborgade livet. Roman. Pris 5: 75. Tidens förlag.

— De ensamma. Berättelser. Pris 5 kr. Tidens förlag.

Tidens förlag riktar med dessa båda böcker den svenska bokhandeln med ytterligare ett par fullödiga prov på den uppburne franske författarens subtila, stämningmättade och djupa konst. Med varje ny bok, som utkommit, har Estaunié vunnit ökad publikframgång, och dessa de senaste proven på hans mästerskap skola säkert ytterligare vidga kretsen av hans hängivna läsare.

Arbetare och företagare heter en bok av *Stefan Oljelund* utkommen på Tidens förlag, som behandlar det nu så ak-

Nåd begärd för den olyckliga modern.

Understödes av politiker, läkare, jurister, konstnärer och andra
märkespersonligheter inom skilda läger.

Socialdemokratiska Kvinnoförbundets initiativ till nådeansökan för den hårt prövade arbetarhustrun, som dömdes till tre års straffarbete för dråp på sitt tolv dagar gamla gossebarn för sju år sedan, för vilket hon angav sig själv då hon väntade att skolmyndigheterna skulle efterfråga gossen, vann omedelbar anslutning från *Frisinnade Kvinnors Riksförbunds V. U. och Fackliga kvinnliga Samorganisationen i Stockholm*.

Instämmanden i nådeansökan har sedan ingått från olika organisationer, såsom avd. av Fredrika Bremerförbundet, Vitabandsföreningar, husmodersföreningar, arbetarkommuner, Soc.-dem. kvinnodistrikt etc. Barnavårdsmän och polissystrar ha också givit sin mening tillkänna i denna sak genom instämmanden.

Men därtill har den allmänna opinionen mäktigt understött nådeansökan. Närmare fyra hundra personer från hela landet ha skriftligen anslutit sig till densamma. Bland dessa märkes framstående rättslärda, psykiatri, pedagoger, representanter för kyrkan med ärkebiskopen i spetsen, läkare, konstnärer och andra märkespersonligheter inom skilda områden av samhällslivet. Selma Lagerlöf var en av de första att stödja framställningen. Den dömdes domare har även instämt i begäran om nåd. De amplaste vitsord om hennes duglighet, arbetsamhet och ordentlighet, såväl i sitt arbete utom hemmet som ifråga om hemmets skötsel och uppfostran av barnen, ha givits av alla som blivit i tillfälle yttra sig härom. Från hennes födelsebygd ha insänts varmhjärtade sympatyttringar av enskilda, lokala sammanslutningar och myndigheter.

Nådeansökan inlämnades den 14 november.

tuella problemet om förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare från fackföreningssynpunkt. Författaren hör till dem som tro på samarbete mellan arbetare och arbetsgivare, och han söker att visa att fackföreningsrörelsens arbete medvetet eller omedvetet syftar till detta. I boken som kostar 2 kr. behandlas även en del fackliga spörsmål som diskuterats senare år.

Kapitelrubriker såsom Fackföreningen, Strejker, Fackföreningar och företagare, Fackföreningsledning, Monopol och solidaritet, Industriellt arbetsliv visar något av bokens innehåll.

Boken om Branting. Av Z. Höglunds arbete *Hjalmar Branting och hans livsgärning* föreligga nu ytterligare åttonde, nionde och tionde häftena.

Framställningen rör sig först om de debatter, som ägde rum i slutet av åttio- och början av nittioåret i partiet om demokrati och diktatur, parlamentarisk eller anarkistisk taktik etc., och skildrar de olika uppfattningar, för vilka Branting, Danielsson, Sterky och Bergegren voro huvudrepresentanter. Den sistnämnde karakteriseras av förf. med en ordlek som hänförelsen men icke härförelsen: "han var och förblev under hela sitt liv tribunens hjälte, berusande sig själv och andra med sina stora ord, och detta rus kunde väl för stunden vara livgivande nog för många i behov av stimulerande medel, men den andliga näring som rörelsen behövde för sin växt och utveckling skänkte det icke."

Ett särskilt kapitel ägnar förf. därefter

åt att karakterisera Axel Danielsson, särskilt i hans förhållande till Branting. Förf. tecknar Danielsson med varm sympati. Hans öde var, skriver förf., mer mänskligt gripande än Brantings; hans sprudlande humor och den lidelsens eldström, som brusar i hans ord, ha givit hans stämning klangfullhet och värme och låter den tala till oss ännu i dag med betagande makt.

De följande kapitlen avhandla Brantings ställning till försvarsfrågan, folkriksdagarna, unionskrisen och åtalet mot Branting 1895, nykterhetsfrågan — med verkligt roliga citat från tidigare nykterhetsdebatter i partiet — samt Brantings inval i riksdagen 1896.

Därefter begynner ett nytt huvudkapitel, kallat Politiskt och fackligt genombrott, som först skildrar Brantings första riksdagsår, vidare Landsorganisationens bildande och de reaktionära framstötarna mot fackföreningsrörelsen, partiets nya program 1897 och taktikstrider på nittioåret samt revisionismens uppkomst.

Illustrationsmaterialet är alltjämt förträffligt, roligt och mångsidigt.

"*Det stora äventyret*" är titeln på en i dagarna från Framtidens förlag nyutkommen pojkbok av författaren P. Nilsson-Tannér. Boken skildrar två duktiga pojks spännande äventyr i fjällen. Författaren har väl lyckats träffa äventyrsstämningen och håller spänningen vid makt genom hela skildringen. Han kommer säkerligen att stå högt i rop hos alla friska och hurtiga pojkar, vilka här ha tillfälle att

önska sig julläsning, som bör slå an. Konstnären Ludvig Johnson har lyckats bra med teckningarna till boken och omslaget. Lämpar sig förträffligt som julgåva till ungdomen. Pris kr. 2: 25.

En bok, som särskilt bör tillvinna sig *skåningarnas* livliga uppmärksamhet, är den i bokhandeln nu tillgängliga nya upplagan av "*Skåniskt folklyne*" av Tröl Sjönsen. Dessa roliga berättelser, passager och slagdängor, förtäljda på Vemmenhögs härads bygdemål, giva läsaren många glada stunder. Boken, som utgives från Framtidens förlag i Malmö, kostar 3 kr.

Nya klubbar.

Nya kvinnoklubbar ha under och efter valrörelsen bildats i Visby, Kälarne i Jämtland, Majorna i Göteborg och Väsby i Stockholms län.

En praktisk anordning

för alla studieintresserade är den samlingspärm för studieplaner, som A. B. F:s centralbyrå tillhandahåller. I pärmen äro samlade alla A. B. F:s nu i särtryck tillgängliga studieplaner och när nya utkomma, är det endast att sätta in dem på sina platser i det alfabetiska registret. Särskilt bibliotekarierna kunna ha stor nytta av pärmen, då studieplanerna med sina litteraturanvisningar äro en god vägledning vid nyinköp och kan samlingen även i det dagliga biblioteksarbetet användas som en behändig uppslagsbok. Priset är kr. 5: 50 med en uppsättning studieplaner.

God jul och Gott nytt år

tillönskas kamrater, vänner och bekanta av:

Ankarsrum.

Andersson, Ajna och Axel.
Andersson, Elin och Verner.
Andersson, Agnes och Henrik.
Baumgardt, Astrid och Gustav.
Boije, Rika och Algot.
Carlström, Hulda och Gottfrid.
Eriksson, Ingrid och Hjalmar.
Jern, Elin och Oskar.
Johansson, Maja och Valler.
Karlsson, Gertrud och Thure.
Karlsson, Olga och Henning.
Kindgren, Lisa och Robert.
Kindgren, Anna och Ernst.
Larsson, Hedvig och Axel.
Lindqvist, Thilda och Theodor.
Mattsson, Maja och Rudolf.
Melin, Cecilia och Martin.
Nilsson, Cici och Ejnar.
Pettersson, Asta och Axel.
Ström med familj.
Svennberg, Hedvig och Ivar.
Tolv, Paulina och Carl.
Vidal, Axie och Carl.
Vidal, Cecilia och Klas.

Bollnäs.

Alldén, Hilda.
Cederholm, Alma.
Karlsson, Anna.
Nilsson, Annie.
Sandberg, Ester.

Boxholm.

Almlöv, Anna.
Andersson, Edla.
Carlsson, Hedvig.
Eriksson, Nanna.
Hultberg, Hilda.
Jakobsson, Ebba.
Johansson, Augusta.
Johansson, Hedda.
Johansson, Gerda.
Johansson, Hildur.
Lindvall, Emilia.
Pettersson, Selma.
Pettersson, Gunhild.
Sandström, Klara.
Udén, Signe.

Borås.

Aronsson, Jenny.
Englund, Anna och Oscar.
Fast, Hulda och Viktoria.
Friman, Hulda och Oscar.
Gunnarsson, Ingrid och Knut.
Johansson, Selma och Carl.
Johansson, Anna.
Klasson, Märta och Ivar.
Karlqvist, Anna och Tobias.
Lindberg, Emma och Ingrid.
Lidén, Agda och Rickard.
Persson, Julia.
Persson, Gertrud.
Persson, Anna och G. F.
Pettersson, Sofia och Carl.
Örström, Anna.

Bräcke.

Carlsson, Helen och Olov.
Carlsson, Ida och Albert.
Carlsson, Hugo, med familj.
Fossum, Nanny och Rickard.

Hagfeldt, Lotten och Bror.
Johansson, Anna och Robert.
Johansson, Ruth och Olle.
Johansson, Karolina och Carl Oscar.
Johansson, Gerda och Fridolf.
Jonsson, Märta och Edvard.
Jönsson, Erika och Olof.
Krogsta, Lotten och Olle.
Lindström, Brita.
Lindkvist, Signe och Petter.
Lundkvist, Elin och Gustaf.
Pålsson, Märta och Paulus.
Rönholm, Agnes och Johan.
Sandström, Ingeborg och Eliard.
Svensson, Carola.
Svensson, Emma och Carl Gustaf.
Strand, Elsa och Thure.
Ullberg, Anna och Erik.
Åhlund, Anna och Elis.
Åkerström, Signora och Viktor.

Ekolsund.

Gustavsson, Signe och Hjalmar.
Jonsson, Ada.
Johansson, Hillevi.
Johansson, Frida och John.
Johansson, Klara och Emil.
Modin, Emma.
Svensson, Maria och Ernst.
Thelin, Matilda och Karl, Ella.
Thelin, Olga.

Enskede.

Andersson, Emma.
Andersson, Olga.
Bergman, Hildur.
Berglund, Thérèse.
Björkner, Mimmi.
Brodd, Lovisa.
Karling, Ida.
Larsson, Anna.
Wiberg, Ingrid.

Essvik-Nyhamn.

Backlund, Olivia och Karl.
Berglund, Fina och Adolf.
Bergius, Hulda och Joel.
Bergström, Ida och Albert.
Englund, Betty och John.
Grellson, Anny och Vidar.
Hammarström, Karin och Albert.
Holmkvist, Frida och Ivar.
Klausson, Hanna och Karl.
Larsson, Beda och Gustaf.
Magnusson, Cecilia och Bror.
Nicklasson, Anna och Gustaf.
Olsson, Elvira och Erik.
Pettersson, Lotten och Oskar.
Skoglund, Hulda och Artur.
Vågberg, Serafia och Artur.

Falun.

Eklund, Emma och Karl.
Hedström, Hilma och Lars.
Hellström, Olle och Gina.
Olsson, Kerstin och Ivar.
Pettersson, Anna och Oskar.
Sandahl, Anna.
Wallin, Anna och Axel.

Finspong.

Bengtsson, D., med familj.
Björn, Adolf och Vendla.
Ekenberg, Alma och Karl.
Eriksson med familj.
Hagberg, Judith och Leonard.
Johansson, Elin, fru.
Karlsson, Anna och Hjalmar.
Kindgren, Walfred, med familj.
Ståhl med familj.
Svensson-Kjellsson, Ellen.
Svensson, Ingrid.
Törnkvist, Irma.
Walder med familj.

Gällö.

Almqvist, Ragnar, med familj.
Andersson, Harald, med familj.
Danielsson, Erik, med familj.
Eriksson, Axel, med familj.
Eriksson, Per, med familj.
»Gammeljänta.»
Grenholm, Johan och Signe.
Gälliner, A. J., med familj.
Joneson, J. P.
Johansson, Fredrik, med familj.
Johansson, Algot, med familj.
Johansson, Valdemar, med familj.
Johansson, Hjalmar och Fredrika.
Larsson, Anders, med familj.
Larsson, Otto, med familj.
Moberg, Georg, med familj.
Nilsson, Carl Johan, med familj.
Nilsson, Ture och Vira.
Nilsson, Axel, med familj.
Normalm-Tahlin.
Norman, Gustaf och Lovisa.
Näslund, Bernhard, med familj.
Nääs, Erik, med familj.
Schölund, Olle, med familj.
Selin, Frans, med familj.
Sjökvist, P. A., med familj.
Smeds, Brynolf, med familj.
Svensson, Hilding, med familj.
Torberg, Carl och Helga.
Åkersten, M. O., med familj.
Örbom, Gustaf och Anna.

Gävle.

Andersson, Ester och Albert.
Andersson, Signe och Sven.
Bergsten, Maja och Knut.
Hallström, Karin och Hjalmar.
Hallin, Anna och Gösta.
Ledin, Karin och Albert.
Lindberg, Elin och Gustav.
Olsson, Svea och Adolf.
Ramberg, Hanna och David.
Strandberg, Cissi och Vilhelm.
Törnfeldt, Julia och Erik.
Östman, Anna, med familj.

Hälsingborg.

Ahlgren, Rosali.
Andersson, Anna.
Bengtsson, Hanna.
Elmqvist, Greta.
Linkvist, Karin.
Nihlén, Signe.
Nilsson, Amalia.
Persson, Mathilda.
Wahlin, Beate.
Rosenqvist, Ida.

Kungsör.

Abrahamsson, Emma.
 Andersson, Josefina.
 Eriksson, Gerda.
 Enfors, Märta.
 Forsell, Anna.
 Göthe, Blända.
 Haglind, Nanny.
 Harlén, Majja.
 Hermansson, Anna.
 Hermansson, Olivia.
 Hermansson, Ingeborg.
 Johansson, Matilda.
 Johansson, Augusta.
 Johansson, Nanny.
 Johansson, Elin.
 Johansson, Hilda.
 Johansson, Ruth.
 Karlsson, Helga.
 Larsson, Anna.
 Larsson, Karin.
 Larsson, Elsa.
 Liljegren, Anna.
 Lindholm, Anna.
 Olovsson, Lilly.
 Pettersson, Lovisa.
 Schelin, Berta.
 Skog, Astrid.
 Sköld, Judit.
 Svensson, Elin.
 Törnkvist, Emma.

Krylbo.

Almgren, Elna och Hjalmar.
 Blixt, Tora och Sigge.
 Ek, J. med familj.
 Grip, Ingrid och Albert.
 Gustavsson, Milda och Ture.
 Hellkvist, Ester och Karl.
 Johansson, Elsa och Vilhelm.
 Jönsson Maja och Herman.
 Lindberg, Anna och Erik.
 Lindholm, Ciccie.
 Nilsson, Alma och Edvin.
 Pettersson, Ingegärd och Viktor.
 Skoglund, Anna.
 Ström, Mina och Carl Johan.
 Stigbert, Linnéa och Olov.
 Stålberg, Stina och Carl.
 Vestman Ellen.

Lessebo.

Bergkvist, Ida.
 Blank, Ingeborg.
 Engdahl, Ida.
 Johansson, Anna.
 Johansson, Ester.
 Karlsson, Anna.
 Karlsson, Hilma.
 Karlsson, Klara.
 Käll, Anna.
 Nilsson, Alma.
 Svensson, Elna,

Lidköping.

Björk, Ester och Arvid.
 Fridén, Ellen och Natanael.
 Fröman, Edit och Sven.
 Johansson, Elin.
 Jonsson, Erland.
 Olsson, Karin och Martin.
 Sabel, Emil med familj.
 Sjölin, Ellen och Karl.
 Ström, Oskar och Maria.
 Svensson, Eric med familj.
 Svensson, Axel med familj.
 Svensson, Sigrid och Einar.

Berg, Hulda.
 Gustafsson, Hanna.
 Hedvall, Gerda.
 Lundahl, Anna.

Lundkvist, Edit.
 Ramkvist, Astrid.
 Sandberg, Lotten.
 Södergren, Stina.

Ljusne-Ala.

Andersson, August, med familj.
 Andersson, Karl, med familj.
 Andersson, Gottfrid, med familj.
 Bergström, Axel, med familj.
 Blom, Oskar, med familj.
 Bolin, Emil, med familj.
 Brokvist, Lilly och Enok.
 Bäcklund, Vilhelm, med familj.
 Eliasson, Olga.
 Eliasson, Viktor, med familj.
 Eliasson, Beda och Vilhelm.
 Elofsson, Anna.
 Eriksson, Henrik, med familj.
 Fernkvist, Gustaf, med familj.
 Hellgren, Anna, Karl och Alfhild.
 Högfeldt, David, med familj.
 Högfeldt, Karl, med familj.
 Hult, Ida och Karl.
 Hultgren, Karl, med familj.
 Johansson, Olga och Gustav.
 Jansson, Jonas, med familj.
 Jonsson, Emma.
 Karlsson, Hjalmar, med familj.
 Kvarnström, Fredrik, med familj.
 Larsson, Johan, med familj.
 Lindahl, Julius, med familj.
 Ljusberg, Karl, med familj.
 Lindgren, Henning, med familj.
 Lång, Olga och Karl.
 Levén, Hulda, Åke, Margit.
 Lindgren, Emma och Frans.
 Malmström, Beda.
 Melin, Klas, med familj.
 Nilsson, Gustav, med familj.
 Norell, E. O., med familj.
 Pettersson, Gustav, med familj.
 Rådlund, Johan, med familj.
 Segerdahl, Hildur och Gunnar.
 Schelin, Sigrid, Bernhard, Karl.
 Sjösten, Oskar, med familj.
 Söderberg, Karl, med familj.
 Vall, Emil, med familj.
 Wallström, Axel, med familj.
 Östgren, Albert, med familj.
 Östlund, Maria.

Långshyttan.

Andersson, Arvida och Anna.
 Andersson, Emil, med familj.
 Backlund, Tilda.
 Bergman, Hilmer, med familj.
 Holmqvist, Ivar och Elsa.
 Johansson, Elin.
 Johansson, Axel, med familj.
 Malm, Arvid, med familj.
 Nilsson, Maja.
 Nygren, Emmy.
 Persson, Augusta.
 Persson, Fridolf och Elsa.
 Samuelsson, Eletus och Jenny.
 Stenlund, Gunni.
 Wedin, Anna.
 Winlöf, Olga.

Malmö.

Andersson, Valborg och Ernst.
 Andersson, Maria.
 Andersson, Elin och Hugo.
 Appelgren, Elna och August.
 Björklund, Ingrid och Nils.
 Grönvall, Lotten.
 Hansson, Botilda och Johan.
 Henrichsén, Ulrica.
 Hjalmarsson, Anton, med familj.
 Jönsson, Johanna.
 Kristensson, Elna.

Linder, Anna.
 Lundin, Ida.
 Mårtensson, Mathilda.
 Pettersson, Mathilda och Anders.
 Åkesson, Anna och Hans.

Mjölby.

André, Elin.
 Andersson, Lisa.
 Blom, Anna och Adolf.
 Blomberg, Anna och Alfred.
 Berglund, Olga och Alrik.
 Brogren, Anna och Mauritz.
 Bärg, Linnea och Ejnar.
 Bärg, Klara.
 Carlander, Ebba.
 Carlsson, Anna.
 Carlsson, Hanna.
 Dalström, Olga och Karl Johan.
 Ericsson, Ester och Eric.
 Gustafsson, Agnes och Theodor.
 Gustafsson, Ella och Birger.
 Gustafsson, Gustafa.
 Grenberg, Karin och Simon.
 Hallin, Alma.
 Hernell, Elin.
 Hammar, Selma och Eric.
 Hammarberg, Hilma och Karl.
 Johansson, Judith och Edvin.
 Johansson, Lisa och Nisse.
 Johansson, Hanna och Arvid.
 Johansson, Otilia.
 Johansson, Vilhelmina.
 Johansson, Greta och Herbert.
 Johansson, Milda och Valfrid.
 Jonsson, Signe.
 Krantz, Hildur och Isack.
 Krantz, Julia och Valfrid.
 Kullin, Berta och Hilding.
 Klint, Anna och Knut.
 Kullbom, Gunhild och Mauritz.
 Karlsson, Elin.
 Lindén, Betty.
 Lantz, Anna.
 Löfstedt, Anna.
 Lundberg, Hanna och Johan.
 Lundin, Emy och Knut.
 Nygren, Hanna.
 Nilsson, Sara och Nils G.
 Nilsson, Alice och Ivar.
 Nilsson, Linnéa.
 Nyberg, Elin.
 Norr, Sofia och Gustaf.
 Nall, Augusta och Emil.
 Ohlsson, Gerda och Halvar.
 Ohlsson, Anna och Robert.
 Pantzar, Anna och Viktor.
 Palm, Gunhild och Axel.
 Persson, Amanda.
 Persson, Anna.
 Pettersson, Hanna och Oskar.
 Pettersson, Hedvig.
 Pettersson, Anna.
 Rydolf, Augusta och John.
 Ryd, Beda.
 Rydb, Ester.
 Rödin, Elna.
 Samuelsson, Mathilha.
 Svensson, Ingeborg.
 Strömberg, Lisa.
 Sund, Märta och Gunnar.
 Sjögren, Ida och Ernst.
 Sundbäck, Hulda.
 Sundberg, Nanny.
 Stein, Gärda och Henrik.
 Uller, Sigrid och Claes.
 Vigren, Selma och Thure.
 Wreth, Jenny.

Mora

Andersson, Elin och Erik.
 Berg, Anna och Jonas.
 Hedlund, Elin och Petrus.

Isaksson, Ida och Karl.
Lövgren, Hulda och Gustav.
Lundvall, Hildur.
Nilsson, Anna och Göran.
Rehnberg, Maria och Oscar.
Utterberg, Emma och Helmer.

Mörsil.

Bengtsson, Ingeborg och Anders.
Bruhn, Laura och Viktor.
Eriksson, Hanna och Nils.
Eriksson, Mathilda och Emanuel.
Färnström, Emma och Gustaf.
Jansson, Frida och Gustaf.
Johansson, Anna.
Jonsson, Erika och Bror.
Lilieberg, Helena.
Lindgren, Stina.
Lundberg, Betty och Sven.
Lundberg, Ida.
Lundkvist, Anna, med familj.
Mårell, Emma och Anders.
Nygren, Anna och Gustaf.
Olofsson, Hilda och Olof.
Rosengren, Anna, med familj.
Thelander, Alma och Sven.
Östlund, Karin.

Nacka.

Andersson, Sara och Martin.
Mogren, Signe och Eric.
Sundell, Maja och Georg.
Säaf, Maria, med familj.
Wahlberg, Jenny.
Wallentheim, Annie och Adolf.
Vigfors, Gerda och Adler.

Norberg-Kärrgruvan.

Bergman, Anna och August.
Eriksson, Mina.
Gustafsson, Hulda och August.
Hedberg, Emelia och Karl.
Holm, Anna och Viktor.
Hvidfeldt, Alma och Leonard.
Jakobsson, Anna och Albin.
Källander, Tora och Rickard.
Lindh, Elsa och Karl.
Lindgren, Anna.
Lindstedt, Anna och Axel.
Nilsson, Hulda och Hjalmar.
Pettersson, Augusta och Viktor.
Svensson, Elna och Algot.

Norrköping.

Andersson, Greta.
Cederstrand, Ellen.
Gillner-Ringenson, Sigrid.
Gustafsson, Anna.
Hagelin, Jenny.
Nauman, Eva.
Nilsson, Anna.
Karlsson, Edit.
Karlsson, Hildur.
Karlsson, Maja.
Kullander, Alma.
Käck, Klara.
Larsson, Stina.
Pettersson, Edit.
Sandstedt, Emmy.
Svartengren, Elsa.

Nyköping.

Andersson, Gertrud och Albert.
Blom, Augusta, med familj.
Eklund, Olga och Axel.
Eriksson, Regina, med familj.
Grahm, Selma och Axel.
Hall, Augusta och Gustaf.
Hall, Greta, med familj.
Johansson, Hedvig och Karl.
Johansson, Jenny och Sven.
Jonsson, Mathilda, med familj.

Kron, Hilma och Jakob.
Larsson, Elin, med familj.
Lindqvist, Emma, med familj.
Lundberg, Hildur, med familj.
Olsson, Mathilda, fröken.
Svantesson, Anna, med familj.
Svensson, Therese, med familj.
Törnkvist, Emma, med familj.
Wester, Emma och Manfred.
Wärn, Ida, med familj.

Nynäshamn.

Agrell, Anna.
Ahlgren, Anna.
Alderin, Clara.
Amberg, Alma.
Andersson, Agnes.
Andersson, Valborg och Edvin.
Berlin, Lisa.
Ek, Anna.
Ekman, Anna.
Eriksson, Elsa och Herman.
Eriksson, Elsa.
Franzén, Gerda och Gottfrid.
Göransson, Ida.
Hultberg, Lexy.
Håkansson, Sigrid.
Jansson, Elna och Albin.
Joachimsson, Olivia.
Jonsson, Margit.
Jonsson, Mary.
Karlsson, Karolina.
Karlsson, Maria.
Kgrlsson, Ida.
Karlström, Märta.
Larsson, Anna.
Markström, Signe.
Månsson, Ella och Anders.
Pettersson, Anna.
Pettersson, Emy.
Pettersson, Mimmi och Axel.
Rydén, Augusta.
Sandin, Linnea.
Waldou, Lilly.
Winnergren, Hulda och Axel.

Oxelösund.

Andersson, Elin och August.
Andersson, Hilda.
Berggren, Hilda och Edv.
Eriksson, och Gerda Axel.
Göransson, Lisa och Birger.
Löv, Emmy och John.
Nilsson, Edla och Karl.
Persson, Hedvig och Gustav.
Pettersson, Klara och Alfred.
Utterstedt, Emmy.

Refsund.

Andersson, Karl och Agda.
Jonsson, Per, med familj.
Larsson, Emma.
Lodin, Axel och Kristina.
Nilsson, Erny, med familj.
Nilsson, Karl, med familj.

Sandviken.

Högström, Elin.
Resare, Augusta.
Wallin, Jenny.
Åberg, Anna.

Sjöbo.

Danielsson, Clara.
Kvist, Elna och Alfred.
Lindberg, Emma och Ola.

Skara.

Bergkvist, Evelina och Artur.
Boström, K. S., med familj.
Eld, A. G., med familj.

Hellmers, A., med familj.
Johansson, Anna.
Karlsson, Hilma och Martin.
Nord, C. A., med familj.
Svensson, S., med familj.
Weinmar, Dagny och Carl.

Skoghall.

Alfredsson, Magda och Karl.
Bergström, Ivar, med familj.
Engström, Gunnar, med familj.
Erikson, Nils och Dagny.
Gustavsson, Emelia och Algot.
Karlson, Agda och Harry.
Lignell, Anna och Vilhelm.
Olsson, Mia och Adolf.
Persson, Anna och Oskar.
Silling, Emma och Gustaf.
Westberg, Eivor och Theodor.

Sparreholm.

Andersson, Amanda och Anders.
Andersson, Arvid, med familj.
Andersson, Manne, med familj.
Andersson, Ulla.
Eriksson, Tilda och August.
Gustafsson, Hilma och Josef.
Johansson, Elin och Linnea.
Jonsson, Elvira och Kalle.
Käll, Anna och August.
Larsson, Regina och Arvid.
Nilsson, Harald, med familj.
Norén, Henrik, med familj.
Sjögren, Ernst, med familj.
Svensson, Erik, med familj.
Vakander, Karl, med familj.
Vermelin, Oskar, med familj.
Viklund, Märtha och Gustaf.
Österlund, Ernst, med familj.
Östlund, Anna och Albin.

Spånga.

Bergstrand, Gerda.
Eklund, Anna.
Fredriksson, Ella.
Forström, Augusta.
Glantz, Ellen.
Herlin, Alma.
Jonsson, Augusta.
Karlsson, Ida och Martin med familj.
Karlsson, Vendela.
Larsson, Amanda (född Wahlberg).
Levén, Elin och Fredrik.
Lundberg, Theres och Arvid.
Malmberg, Anna.
Olsson, Anna.

Stjärnsund.

Andersson, Agda och Karl.
Andersson, Ingeborg och Valdemar.
Backlund, Ester och Elis.
Björk, Hilma och Viktor.
Engström, Elin och Gustav.
Hedman, Anna och Albin.
Johansson, Linnéa och Gunnar.
Nordlöf, Hanna och Axel.
Nordlöf, Hilma och Hjalmar.
Skogsberg, Dora och Fritjof.
Stålberg, Greta och Karl.
Sundberg, Frida och Axel.
Pettersson, Beda och Arvid.
Wickström, Hildur och Konrad.

Stockholm

Allm. kvinnoklubb.

Andersson, Mathilda.
Andersson, Ida.
Bergström, Signe.
Ekholm, Emma.
Eriksson, Hilma.
Flood, Hulda.

Johansson, I.
 Johnsson, Ellen.
 Karlén, Anna.
 Nilsson, Hilma.
 Pettersson, Augusta.
 Tengdahl, Alma.
 Öhlin-Bergström, Verna.
 Östlund, Agda.

Vasastadens kvinnoklubb.

Bergström, Signe.
 Danielsson, Stina.
 Ferm, Teckla.
 Israelsson, Maria.
 Jönsson, Maja.
 Karlsson, Augusta.
 Lange, Birgit och Alfr.
 Lindahl, Frida.
 Palmkvist, Beda.
 Strid, Otilia.
 Vessman, Signe.

S:t Görans kvinnoklubb.

Andersson, Ida.
 Björk, Amanda.
 Edberg, Mimmi.
 Engberg, Tekla.
 Edlund, Agnes.
 Fagerberg, Hilma.
 Forsman, Anna.
 Gustavsson, Therése.
 Häll, Helga.
 Karlsson, Anna.
 Larsson, Jenny.
 Ringius, Hulda.
 Rockström, Henny.

Storfors.

Björn, Anna.
 Frantz, Hulda.
 Johansson, Anna.
 Järnberg, Beda.
 Karlsson, Anna.
 Karlsson, Anna.
 Karlsson, Axelia.
 Källberg, Alma.
 Kropp, Emma.
 Lundell, Sofia.
 Norgren, Anna.
 Villig, Elin.

Strängnäs.

Andersson, C., med familj.
 Askén, Ellen och Gustaf.
 Brolin, Mimmi och Viktor.
 Classon, Karin och Henry.
 Hallin, Ingeborg och Evald.
 Johansson, Karin och Elof.
 Karlsson, Elin och Gottfrid.
 Karlsson, Eva och Knut.
 Lindahl, Edit.
 Lindberg, Emma och Erik.
 Lundström, Irma och Albin.
 Mälkvist, Gerda och Vilhelm.
 Möller, Amanda och Georg.
 Pettersson, Karin och Per.
 Roos, Maja och David.
 Serrander, Märta och Hjalmar.
 Strandh, Sigrid och Eric.
 Westman, Anna.
 Wigur, Ester.

Sundsvall.

Arfström, Ester och Oscar.
 Björkdahl, Hulda och Adolf.
 Bäck, Tekla och Mauritz.
 Hallman, Hanna och Albert.
 Hammargren, Albertina.
 Jonsson, Nanna och E. M.
 Larsson, Anna och Viktor.
 Lundqvist, Stina och Karl.
 Nyberg, Jenny och G. M.

Olsson, Erika och Erik.
 Walles, Elida och J. G.
 Västberg, Disa och Moje.
 Öberg, Anna och Elof.

Surahammar.

Adolfsson, Edith och Gunnar.
 Andersson, Ester och Ivar.
 Andersson, Signe och Nils med familj.
 Berg, Emma och Karl.
 Blomkvist, Mimmi och Axel.
 Bodin, Signe och Knut med familj.
 Eklund, Tilda och Knut.
 Eriksson, Sofi och Hjalmar, med familj.
 Forsberg, Anna och Karl med familj.
 Forsberg, Emma och John.
 Frisk, Charlott och Vicktor.
 Gustafsson, Hilma och Edvard med familj.
 Hammarström, Greta och Albin med familj.
 Holm, Agnes och Henning med familj.
 Holmgren, Anna och Manne.
 Johansson, Ester och Karl med familj.
 Johansson, Karin och Otto.
 Johansson, Tilda och Karl.
 Jansson, Maria.
 Karlsson, Anna och Ejnar med familj.
 Karlsson, Frida.
 Karlsson, Hildegard.
 Kalén, Emma och Karl.
 Larsson, Olga och Adolf med familj.
 Lindmark, Ida och Henning med familj.
 Lundblad, Elna och Axel.
 Nordström, Emelia och Karl.
 Nordström, Hilda och Emil.
 Nyberg, Frida och Anton med familj.
 Nyberg, Hulda och August.
 Nykvist, Jenny och Alfred.
 Pettersson, Anna och Ivar.
 Persson, Emma och Ernst.
 Persson, Lilly.
 Roos, Anna och Theodor med familj.
 Rydberg, Amanda.
 Sjöberg, Agda och Alrik.
 Spännare, Anna och Ture.
 Stake, Elin och Alfred.
 Törnblom, Gerda och Emil.

Trelleborg.

Andersson, Signe och E.
 Friberg, Mathilda och P. O.
 Hansson, Edit och J.
 Lundin, Selma och A.
 Nilsson, Nora och P.
 Nordgren, Olivia.
 Persson, Elina och A.

Ulriksfors.

Andersson, Beda, med familj.
 Andersson, Kajsa och Olof.
 Lund, Hjalmar med familj.
 Nilsson, Karl, med familj.
 Nyberg, Albin, med familj.
 Ohlsson, Ulrik, med familj.
 Runsten, Per, med familj.
 Sandqvist, Arthur, med familj.
 Sandström, Oskar, med familj.
 Spjut, John, med familj.
 Svensson, Verner, med familj.
 Strömstedt, Lucia och Svante.
 Vallin, Aron, med familj.
 Öhman, L. J., med familj.

Vansbro.

Abrahamsson, Anna och Gunnar.
 Andersson, Julia och Gustav.
 Bergvall, Charlotta och C. G.
 Berg, Erica och C. F.
 Ekvall, Edit och Vilhelm.
 Ericsson, Emelia och Malkolm.
 Hansson, Gerda och Alfred.
 Jacobsson, Hildur och Hugo.
 Karlsson, Anna och Gustaf.

Johansson, Ellen och J. V.
 Ljungberg, Elsa och Carl.
 Lennmalm, Amanda och C. A.
 Olsson, Stina och K. J.
 Persson, Selma och Axel.
 Stööp, Betty och Valfrid.
 Törnkvist, Ester och Victor.
 Wassén, Eva och A. M.
 Zetterström, Ada och Nils.

Visby.

Baast, Anna och Hilding.
 Fahlberg, Elsa och Hilmer.
 Håkansson, Gerda och Edvin.
 Johansson, Ebba och Ivar.
 Mor, Josefin.
 Nilsson, Eva och Ivar.
 Söderström, Nanny och Per.

Västerås.

Berg, Ebba och Karl.
 Berglind, Gerda.
 Bergman, Alma.
 Björkvall, Agda.
 Daun, Blanche och Axel.
 Eriksson, Gunilla.
 Groth, Mathilda.
 Hamré, Emelia.
 Hedman, Signe och David.
 Johansson, Anna.
 Johansson, Mathilda och Karl.
 Lundin, Lovisa.
 Olsson, Anna.
 Olsson, Ida.
 Söderqvist, Agnes och Rickard.
 Vidén, Ina och Josef.
 Västholm, Emma och Arvid.
 Västerberg, Märta och Henning.

Växjö.

Gustavsson, Linnea och Amanda.
 Löfkvist, Emma och Karl.
 Nilsson, Maria och Nils.
 Pettersson, Ingeborg och Axel.
 Sjögren, Signe och Karl.
 Sunesson, Gerda och Knut.

Ystad.

Bengtsson, Fredrika och Anders.
 Bergqvist, Alma och Edvard.
 Blomgren, Irma och Ernfrid.
 Cederlund, Helena och Johan.
 Elowsson, Hanna och Nils.
 Håkansson, Mia och Evald.
 Johansson, Johanna och P.
 Jönsson, Ellen och Alfred.
 Lindgren, Ida.
 Ljungberg, Anna och Gustaf.
 Möller, Sigrid och B.
 Marceau, Hanna och Oskar.
 Nilsson, Lilly och Oskar.
 Nilsson, Johanna och Per.
 Olsson, Augusta.
 Persson, Betty.
 Svensson, Ida.

Åhus.

Andersson, Henriette och Georg.
 Hansson, Olivia och Hans.
 Håkansson, Johanna och Ola.
 Johansson, Otilia och Vilhelm.
 Jönsson, Hilda och Olof.
 Karlsson, Hilma och Elis.
 Lantz, Sofia och Nils.
 Lindblad, Augusta och Gustaf.
 Ljungqvist, Anna och Måns.
 Lovén, Alma.
 Westberg, Anders, med familj.

Åkers styckebruk.

Hellgren, Ester och August.
Linderöth, Lisa och Gustaf.
Nilsson, Augusta och Karl.
Rist, Agda och O. B.
Södergren, Linnéa och Erik.
Wallin, Hilma och Albin.
Zetterlund, Lovisa och Johan.

Åmål.

Andersson, Anna och Johan.
Andersson, Karin och Gustav.
Andersson, Otilia och Robert.
Berggren, Hulda och Gustav.
Cervin, Sofia och J. M.
Eriksson, Kristina.
Eriksson, Ingegerd och Verner.
Eriksson, Helena och Hjalmar.
Fagrell, Thorborg och Hjalmar med familj.
Gustavsson, Anna och Johan.
Hållander, Anna och Gustav.
Johansson, Elin och Carl.
Kilström, Elin och Fridolf.
Kjäller, Hulda och Karl.
Larsson, Agnes och Hjalmar.
Larsson, Elin och Johan.
Lind, Alma och Folke.
Lindkvist, Bertha och Johan.
Lindkvist, Gerda och Gustav.
Nilsson, Ruth och Agardt.
Nilsson, Stina och Hjalmar.
Nilsson, Mathilda och Karl.
Pettersson, Elsa och J. Fr. med familj.
Rigvard, Sigrid och Ville.
Ringgren, Ellen och Märta.
Rundvall, Anna-Lisa och David.
Volstedt, Maja och Viktor med familj.

Åtvidaberg.

Andersson, Ture, Elsa och Gunda.
Bergman, med familj.
Daun, Gunnar, Augusta och Ulla.
Ekholm, Fritz och Karin.
Grip, Erik, Jenny och Lisa.
Grip, Ernst, med familj.
Johansson, Folke, Hilda och Holger.
Lindgren, Seht, med familj.
Lundal, Oskar, Alida och Louise.
Olson, Gustav, Agnes och Gösta.
Pettersson, Svea.
Skepp, Alfred och Augusta.
Skepp, Karl, med familj.
Skullman, Ernst, Stina och Widar.
Sjöberg, Martin, Hilda och Mary.
Svensson, Hjalmar, Maria och Harriet.
Widholm, Axel och Maria.
Zanderholm, Hugo, med familj.
Österberg, Gertrud och Ulla.

Ängelholm.

Agrell, Maria och Hilbert.
Andersson, Ella.
Berg, Anna.
Eriksson, Elly och Ernst.
Jakobsson, Matilda.
Jönsson, Sigrid och Anders.
Nilsson, Estrid och Erik.
Olsson, Olga och Oskar.

Örebro.

de la Man, Karolina.
Dèinoff Matilda, Ånefru.
Dèinoff, Elisabeth.
Karlsson, Elisabeth.
Larsson, Elsa och Otto.
Ljungström, Josefina.
Nilsson, Hanna.
Nilsson, Sigrid och Oskar.
Persson, Anna och H. R.
Pettersson, Ester och Ivar.
Sandberg, Ellen.

Östersund.

Andersson, Levin och Ingrid.
Andersson, Nils och Olga.
Backström, Ante och Katarina.
Carlsson, J. F. och Hanna.
Dahl, E. J. och Anna.
Dahlman, Hildur.
Eld, C. J., med familj.
Eriksson, Hilda och Johan.
Holm, Laila och Sigurd.
Hedlund, Edit och Werner.
Hedström, Birgit.
Holmberg, Katarina.
Jonsson, Brita.
Johansson, Josefina.
Johansson, Maja och Uno.
Jonsson, Hanna och Olaus.
Klarin, Emy och Ruben.
Karlsson, Alda och A. H.
Karlsson, Anna och Herman.
Larsson, Hanna.
Lindell, Selma och A. W.
Reidler, Elin och Algot.
Skarin, C. E., med familj.
Wallday, Einar och Signe.
Westlund, Märta.
Wägland, Stina.

Syfabriken Linnéa.

har flyttat sin minutaffär från Barnhusg. 20 till hörnbutiken samma hus (hörnet av Barnhus- och Västmannag.). Den nya butiken, som har ett betydligt större omfång än den gamla, företer en synnerligen trevlig interiör och möjliggör för affären, att ännu bättre betjäna den alltmer växande kundkretsen.

Linnéas specialité är som bekant blåkläder, men affären för dessutom en hel mängd andra beklädnadsartiklar för såväl herrar som damer. De senare ha all anledning att också besöka affären vid behov av för hushållet nödvändiga linnevaror, såsom borddukar, handdukar m. m.

Barnens julböcker.

En flod av julpublikationer strömmar i dessa dagar ut i marknaden. Julläsning för barn bidrar väsentligt att öka dess strida lopp. Folkskolans Barntidnings A.-B. har även i år utgivit de små pigga sagoböckerna med sina pris av 30, 35 och högst 55 öre.

Det är Lilleputt och Tummetott, Trisse, Gullebrand, Rosengull och Julklappen, som lysa med sina ljusa, glada omslag och roa med sina små sedelärande berättelser och pigga sagor. Troll och féer, prinsar och prinsessor, små snälla barn, elaka små bytingar, som gärna göra en massa ofog, men som också få sitt 'hemska' straff och bli snälla, bli skildrade friskt och medryckande.

'Trognä vänner och goda grannar', som utgivits från samma förlag och kostar inbunden 2 kr., innehåller en samling trevliga, roande och spännande berättelser om djur och barn. 'Vargdansen' är riktigt spännande med sin skildring av den lilla flickan, som med sin dans håller vargen fången och därmed räddar sin brors och sitt eget liv. 'Guldslottet' kan även rekommenderas. Den är väl ämnad för större barn. Sagospelet om den svenska flickan genom seklerna är dock i vissa stycken för tungt och i dikten om Gustaf Adolf löjligt stormannasvenskt.

En god Julklapp

är ett prenumerationskvitto å
Morgonbris för 1929.

EN GOD JUL
och
GOTT NYTT ÅR
tillönskas medlemmarna av

Byske soc.-dem. kvinnoklubb.
Dalby soc.-dem. kvinnoklubb.
Fagersta soc.-dem. kvinnoklubb.
Forshaga soc.-dem. kvinnoklubb.
Hissmofors soc.-dem. kvinnoklubb.
Hörnefors soc.-dem. kvinnoklubb.
Johansfors soc.-dem. kvinnoklubb.
Kils soc.-dem. kvinnoklubb.
Kungsängens soc.-dem. kvinnoklubb.
Norrundets soc.-dem. kvinnoklubb.
Oxelösund soc.-dem. kvinnoklubb.
Skogstorps soc.-dem. kvinnoklubb.
Stockviks soc.-dem. kvinnoklubb.
Ängelholms soc.-dem. kvinnoklubb.

Arbetarekvinnor!

Se till att hemmets dagliga tidning blir

Social-Demokraten

och att Ni vid alla tillfällen gynna tidningens annonsörer.

Sällsapsrummen på Herrgården.

Norrköpings hemgård.

Som ett djupt och betydande led av den frivilliga bildningsverksamhetens utveckling inom Norrköping kan man med full rätt räkna dess hemgård.

Norrköpings hemgård började sitt första arbetsår 1926 och den livliga anslutningen visade redan från begynnelsen, att dess verksamhet av många varit efterlängtad.

Efter endast sin tvååriga tillvaro har arbetet så utvidgats, att den lägenhet på tre rum och kök, som från början hyrdes, under den nuvarande terminen fått lov att utbytas mot en ny våning bestående av sex rum. Den sång, som mycket ofta sjunges av det unga hemgårdsfolket, "Vad ungdom vill och ungdom drömmer skall varda verklighet en gång", har således här på ett mera framgångsrikt sätt förverkligats än man från början vågat hoppas.

För Norrköping, som är en av Sverges största industristäder, fyller en sådan verksamhet som hemgården ett mycket stort behov. Ty för den ungdom, som får stå i ett jäktigt och ofta ensidigt arbete, är den praktiska och teoretiska undervisning hemgården ger både en nyttig och givande omväxling. Kommer man till hemgården efter en slutad arbetsdag mötes man av en glad och ljus kamratanda, där arbetsglädje och trevnad gör sig gällande. Det är studiecirklar, som arbeta i de olika rummen, där var och en av medlemmarna studerar det ämne, som mest intresserar. De ämnen, som läsas under den nuvarande ter-

minen, äro: Svenska språket, esperanto, tyska, engelska samt skönlitteratur. Undervisning förekommer även i praktiskt arbete, såsom skolkök, sömnad, vävnad, handarbete

och gymnastik. För att ytterligare höja trevnaden har det bildats en sångkör, ett folkdanslag och en stråkorkester.

Så kallade familjeaftnar ha varit anordnade varannan söndag, då föredrag i olika ämnen ha förekommit, såsom t. ex. om Dan Andersson, Fredrika Bremer, Erik Gustaf Geijer, Vardagslivets idealitet, Fackföreningsrörelsen m. fl. De olika föreläsarna ha varit: d:r Natanael Beskow, fru Synne Bellander, lektor Vickbom, d:r Ringensson, hr Gustav Janzén m. fl. Därtill ha förekommit musikaftnar, då hemgårdens egen sångkör och orkester medverkat. Även vid familjeaftnar har sångkören och orkestern varit verksamma och dessa aftnar ha alltid varit mycket givande samt burna av en hög och ljus stämning.

Att hemgårdens verksamhet fyller ett stort behov visar dess nuvarande utveckling. Medlemmarnas antal inom cirkelarna förra terminen voro 250 och under den nuvarande äro de mellan 300—400. Att siffran blivit så hög i år beror i viss mån på att en del medlemmar arbeta i flera cirklar.

Men "vår gård" har ej kunnat nå en dylik utveckling utan enskilda människors förställelse och offervilja. Det ekonomiska underlaget har blivit skänkt delvis av enskilda personer, däribland några arbetsgivare, samt 1,500 kr. av textilarnas samorganisation. Elevavgifter samt behållning av fester och försäljning har även varit ett bra tillskott till kassan.

Innerligt vill man önska, att hemgården även i en framtid skall fylla samma behov som hitintills. Det måste ha sin stora betydelse att vår

Kronan på verket

är K. F:s smörblandade margarin, som innehåller minst 20 procent runmärkt mejerismör, vilket finnes anmärkt på varje paket.

Henri Bergson

lär man allra bäst
och billigast känna i

HENRI BERGSON, Tänkesättet Bergson i dess grunddrag,
av *Algot Ruhe*. Kr. 4:—

Wahlström & Widstrand.

tids jäktade nutidsmänniskor efter vardagens arbete kunna mötas i ett kamratligt umgänge, där det finns gemensamma ideella intressen. Hemgårdens strävan och önskan är att åt unga människor kunna sprida hemvärme, ro och trevnad. Den ro, som har förmågan att lyfta oss över vardagens vanliga "slit och jäkt" för att förena oss i ett personligt, givande umgänge.

Anna Rosén.

Inte med kraft utan med uthållighet uträttar du något stort.

Anna Carlsson 60 år.

Anna Carlsson.

Tiden går fort i våra dagar, ibland tycks den springa iväg. Det senare har man en mycket stark känsla av inför Anna Carlssons 60-årsdag. Det är väl för att hon fortfarande är fullt verksam, som man känner sig överraskad av, att hon redan gått in i sitt sjunde decennium.

Under många år ledde fru Anna Carlsson Stockholms Allm. Kvinnoklubb. Som ordförande var hon outtröttlig i att söka hålla klubbens verksamhet på ett högt plan och göra sammanträdena livliga och intressväckande och värdefulla. Om inte ned-

skrivaren av dessa rader missminner sig, efterträdde hon Gertrud Månsson, som under en följd av år arbetat i denna riktning och vilken arvedel hon ville förvalta. Men andra uppgifter trängde på och tog Anna Carlssons kraft i anspråk. Mycket intresserad för de sociala och kommunala spörsmålen blev hon vid marsvalen 1919 invald i stadsfullmäktige, som hon oavbrutet sedan tillhört. Hennes starka sida är icke ett glansfullt uppträdande utåt, men ett gediget och målmedvetet arbete nedlägger hon inom de områden hennes verksamhet blivit förlagd.

Hon är för närvarande ledamot av styrelsen för Sackiska sjukhuset, av lärlings- och yrkesskolstyrelsen, av barnavårdsnämnden, av Hedvig Eleonora församlings fattigvårdsstyrelse, och hon har som suppleant följt arbetet inom styrelsen för Stockholms stads högre folkskolor för kvinnlig utbildning, för att nämna några av de uppdrag, som hon blivit tilldelad. Om sina partikamraters förtroende vittnar också att fru Carlsson sedan lång tid tillbaka tillhör gruppstyrelsen.

Hennes vänsälla väsen har också förskaffat henne många vänner, som hjärtligt hylade henne på högtidsdagen och tackade henne för gjorda insatser på olika områden.

glad jul
god mat

när man köper i

Konsum

Billiga och sunda varor
i sunda butiker.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoffor.**

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

En märklig bok.

Vera Figner: Natt över Ryssland. Översättning av Ragnar Casparsson. Federativs förlag, Sthlm. Pris 5 kr. häft., klotb. 6: 25, halvfr. band 7: 50.

Den ryska revolutionsrörelsens historia är rik på storslagna personligheter och händelser av en fascinerande verkan. I den långa raden av uppförande revolutionärer, som vandrat sin tunga Golgatavandring genom tukthus och förvisningsorter, möter man även ett flertal kvinnor, som i strålände idealism och hänförd tro på rättfärdigheten i de revolutionäras strävanden utan tvekan offrade allt, till och med livet.

Vera Figner intar en mycket framskjuten plats bland dessa kvinnor, vilkas insatser i den allmänna kulturutvecklingen rätt kunna förstas blott om man känner tsarväldets förtryck och korruption.

Vera Figners memoarer, utgivna till hennes 75-årsdag, ge en minst sagt spännande framställning av den ryska revolutionsrörelsens väldiga panorama. Denna märkliga kvinna, som själv levat och verkat i händelsernas centrum under årtionden, har här givit en skakande framställning av det ryska samhällslivets förhållanden i slutet av det föregående århundradet. Despotismen under självhärskardömet ger den relief, mot vilken händelserna måste ses, för att man rätt skall kunna förstå terrorismen, vilken nådde sin höjdpunkt med attentatet den 1 mars 1881, då Alexander II fick sätta livet till. Vera Figner tillhörde "Narodnaja Voljas" exekutivkommitté och tog aktiv del i många av de attentat, som riktades mot den härskande reaktionens representanter under 80-talet.

I sina memoarer uppehåller sig Vera Figner icke blott vid sin revolutionära verksamhet, vilken avbröts genom förräderi från en spion som lyckats insmuggla sig bland de revolutionära, utan hon skildrar även de ohyggliga, fullständigt barbariska förhållanden, som rådde i den ryska bastiljen Schlüsselburg, där hon hölls inspärrad i mer än 20 år.

Vera Figners levnadsminnen måste betecknas som en klassisk framställning av den ryska revolutionsrörelsens heroiska

kamp i en tid, då tsarismen genom sin despoti förkvävde varje art av frihet och oberoende i det väldiga ryska riket. Boken är ett monument över lidandet, ett värdigt minnesmärke åt dem, som i likhet med författarinnan själva kunna offra allt för sin övertygelse. Vera Figners memoarer äro kanske det mest gripande, som någonsin skrivits om de ryska revolutionärernas exempellösa lidanden och enastående modiga kamp mot ett barbariskt samhällssystem.

Bokens värde förhöjes ytterligare genom ett 20-tal förstklassiga illustrationer, av vil-

ka ett flertal lånats för den svenska upplagan direkt ur Tredje avdelningens arkiv, som gjordes tillgängligt för forskningen efter revolutionen 1917.

Julfacklan har kommit.

Julfacklan, den sedan många år välbekanta jultidningen från Tidens förlag, behöver ingen särskild rekommendation. År efter år har den hävdats sin plats som en av landets allra förnämligaste julpublikationer. Och årgången 1928, som fått sitt omslag efter en av Hugo Salmsons bästa målningar, endast förstärker intrycket av att vi i Julfacklan ha en av de vackrast redigerade, innehållsrikaste och tekniskt mest tilltalande jultidningarna.

Bland den mängd av bidrag på vers och prosa, som årets Julfackla rymmer, må särskilt framhållas red. Carlesons intressanta skildring från den socialistiska genombrotts-tiden i huvudstaden samt vad professor Gunnar Andersson berättar om hur han bodde i Kina.

Priset är kr. 1: 25.

VERA FIGNER

"Alla tiders största kvinnliga terrorist."

Hennes utomordentligt spännande memoarer ha utkommit på svenska språket under titeln

Natt över Ryssland

Pris: häft. 5: —, klotb. 6: 25, halvfr. band 7: 50.

Vid direkt rekvisition hos förlaget erhålla

Morgonbris läsare kr. 1: 50 i rabatt å varje

rekvirerat exemplar. Portokostnad uttages om

--- boken sändes som postförskott. ---

Första avdelningen:

Barndomshemmet. Vid skiljevägen. I utlandet. Åter till Ryssland. Konflikten. »Frihet eller död.» »Narodnaja Volja.» Exekutivkommittén. Attentatet. Expositionen i Vinterpalatset. Attentatet den 1 mars 1881. Sofia Perovskaja. Partiledningen flyttar till Moskva. De sista försöken. Slutet på min verksamhet. I rannsakningsfängelset. Rättegångsförhandlingarna.

Andra avdelningen:

Minakov och Myschkin avrättas. Jag finner en vän. I arresten. Hungerstrejken. Mors välsignelse. Kommentanten. Frigivna fångar. Dignitärer på besök. Vår Benjamin. Efter aderton år. En hotande fara. Avrättningen. Ett brutet ord. Ångest för livet. De brända breven. Akta dig! Det första återseendet.

Federativs Förlag

Klara V. Kyrkogata 17.

STOCKHOLM.

Sänd Vera Figners bok om 400 sid. Häft. Klotb. Halvfr. (Stryk det som ej önskas).

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: .....

Anna Käll, Sparre- holm, 50 år.

Den 25 oktober fyllde Anna Käll 50 år och blev hjärtligt hyllad av vänner och kamrater från både när och fjärran.

Hon är en varm anhängare av våra idéer och en god kraft för den soc.-dem. kvinnorörelsen. Kvinnoklubben på platsen har hon tillhört och verkat inom styrelsen sedan den 1918 återupptog sin verksamhet.

Anna Käll hör till dem som vinner allas aktning och sympati. Hennes redbara och nitiska arbete inom klubben har gjort henne avhållen av kamraterna även inom distriktet, vars bildande hon väl var initiativtagare till. Men hennes verksamhet sträcker sig även till att fylla platser inom såväl kommunalfullmäktige som barnavårdsnämnden och fattigvårdsstyrelsen. Till senaste landstingsvalet var hon uppsatt på kandidatlistan.

Hyllningarna började tidigt på morgonen och uppvaktades hon då av klubben med en vacker tennurna fylld med blommor som beledsagades med innerligt tack för det uppoffrande arbete hon nedlagt särskilt för klubben. Till sist önska vi henne en god hälsa och många, många arbetsfyllda år i vår rörelse.

E—a.

Tidens kalender sätter nytt kvalitetsrekord.

Utökat sidantal. Riksdagsgalleri på konsttryckpapper. Intresseväckande artiklar.

Då man får den nu föreliggande nya årgången av Tidens Kalender i sin hand, märker man genast, att den är åtskilligt digrare än sina föregångare och vid ett hastigt genombläddrande av densamma upptäcker man omedelbart huvudorsaken till det ökade omfånget, nämligen det stora porträttgalleriet över riksdagens samtliga 380 ledamöter, således både första och an-

dra kammaren. Detta riksdagsgalleri upptager icke mindre än 32 sidor, tryckta på konsttryckpapper, varför porträtten, trots det lilla formatet, ha blivit mycket klara och tydliga. Till varje fotografi har dessutom fogats en koncentrerad biografi. Som vanligt hävdar Tidens kalender sin obestridda rangplats bland samtliga publikationer av denna art. Innehållet kvalitativt högtstående såväl till bild som text. Ett

stort urval av artiklar, skrivna av personer som väl känna sina respektive områden som väl känna sina respektive områden fångar läsarens intresse. Då vi äro förvissade om att de flesta av tidningens läsekrets komma att skaffa sig den lilla nyttiga uppslagsboken anse vi vidare ingående redogörelse för densamma ej behöfelig.

En lämplig julklapp till billigt pris: kr. 2: 50, med 300 sid. text och illustrationer.

JAMAICA - BANANER.

Om det hade funnits bättre...

MAN söker alltjämt efter arter av bananer som äro Gros Michel (Jamaica-bananen) överlägsna i arom och ifråga om skeppning och hållbarhet, men ännu har ingen befunnits gå upp emot den. Det är av intresse konstatera, att den mest fullständiga experimentella bananfarm i världen är den som inrättats av UNITED FRUIT COMPANY på dess Panamadivision. Här växa omkring 100 arter som komma från olika delar av den tropiska världen, särskilt den avlägsna Östern.

(Ur Ph. K. Reynolds: *The Banana, Its History, Cultivation and Place among Staple Foods*).

A.B. BANAN- KOMPANIET.

Per: Lisa du, den där farbrorn går miste om nå-
got riktigt gott.

Lisa: Hur då, Per?

Per: Jo, han kan inte äta Kooperativas smör-
blandade margarin för han är en snögubbe.

För en trött husmor
är järnmedicinen **IDOZAN** upp-
piggande och stärkande.
Förordas av läkare.

Fås å alla apotek. Skadar ej tänderna.
Idozan A Idozan B Kvinna-Idozan
svagt avförande. ej avförande. särskilt stärkande.

Ett olämpligt angrepp.

Ett högst beklagligt och olämpligt angrepp mot Stockholms stads barnavårdsmän riktade överläkaren vid Stockholms Epidemisjukhus, d:r Lichtenstein, vid Svenska Fattigvårds- och Barnavårdsförbundets konferens den 5 och 6 nov. under diskussionen om Barnavårdscentraler. Angreppet hade den kända formuleringen om "Barnavårdsmannainstitutionen, som man väntat så mycket av, men som ej infriade de förväntningar man ställt på den" och barnavårdsmännen beskyldes för att icke tillräckligt intressera sig för att bevara sambandet mellan mor och barn genom att anvisa dem till Mjölkdropparna etc. Angreppet var så pass ovederhäftigt att det

icke skulle blivit bemött, om ej denna anklagelse riktats inför representanter från hela Sverges barnavårdsnämnder och av dessa villigt applåderades. En protest av undertecknad, ej endast å egnä vägnar, utan i hela den i aktivt arbete varande kårens (för de c:a sjuttio frivilliga kunna vi, helt naturligt, ej svara), hade endast till följd att d:r L. vidhöll sin anklagelse och påstod att han, under sin sjuåriga tjänstgöringstid vid Allm. B. B. sett, att t. o. m. för tidigt födda barn, med en vikt av endast 15-, 16-, 1700 gr. utackorderats av mödrarna med barnavårdsmannens hjälp.

Anklagelsen är så pass allvarlig att en grundlig undersökning bör påkallas. Den, som dagligen och stundligen hör hela kåren beklaga sig över det fruktlösa försöket att söka bevara sambandet mellan mor och barn och omöjligheten av att övertala mödrarna att ammasina barn, kan fritaga sina kamrater. Själv ber jag få hänvisa till alla mina barnavårdsartiklar i Morgonbris och erinrar då särskilt om artiklarna i n:r 2, sid. 7, n:r 6, sid. 4, rad 8 nedifrån, n:r 8, sid. 3, sista stycket särskilt, eller hela artikeln.

Vid konferensen ifråga voro så många partimedlemmar närvarande som ombud och deltagare att en behandling av historien i Morgonbris är synnerligen välmotiverad.

D:r L. beskyllde undertecknad för att vara temperamentsfull i mitt svar. Om jag var temperamentsfull så var Anna Lindhagen, som kom efter, en sannskyldig vulkan, då hon sade sina beska sanningar om orsakerna till omöjligheten att utan understöd hålla samman mödrar och barn. Och, gud ske lov för temperamentet! Det är det som driver utvecklingen framåt!

S. L—n.

Sorgen är ofta barn av för stor glädje.

Vad betyder
S. B.
s. b.

Det är inte svårt att gissa.
Helt enkelt

**SKUR-
BJÖRN**
skurar bäst

Säljes överallt i dubbelstora,
praktiska ströburkar för 30 öre.

790

Gynna Morgonbris
annonsörer!

Modern atlas

över Sverge

bortslumpas

för endast 3 kr.

Nordisk Familjeboks kartverk över Sverge, bestående av 12 sammanvikna kartblad (23x75 cm.) i skalan 1 : 1,800,000 med ett register, upptagande över 18,400 ortnamn. Inb. i starkt klotband i vanligt bokformat. Kostat kr. 15:—, Realiseras nu för kr. 3:—.

BJÖRCK & BÖRJESSON

Drottninggatan 62, Stockholm.

Rekvireras mot postförskott: ..... ex.
Nordisk Familjeboks kartbok å Kr. 3:—
(+ postavgift, 45 öre).
Om 3 ex. köpas, sändes portofritt.

Namn .....

och .....

adress .....

Mgb.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.P.A.
STOCKHOLM

Alla familjens medlemmar
bli belåtna när de köpt sina textilvaror

i
Kooperativa Syfabriken Linnéa

20 BARNHUSGATAN 20

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götabergsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

BARNENS ANTAL

i en familj är av vital be-
tydelse för ekonomin. Upp-
lysningsböcker, prislister
m. m. erhållas gratis mot
45 öres porto. Privat av-
sändarenamn, om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm I.

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 22 76, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utfö-
rande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmaterial kan tillhanda-
hållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar)	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Gratis erhålles uppropet Till kvinnorna
samt anmälningsblocken.

Rekvisioner insändas till Socialdemokra-
tiska kvinnoförbundet, *Upplandsgatan 1,
III, ö. g.*

Vid Basarer o. Fester
rekvirera vår Katalog.
Allt som behövs finnes

Tel. 27 33,
Västerlångg. 66
Stockholm

Wesslings Basarvaru A.-B.

KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från
Handelsfirman HERMES, Birger Jarls-
gatan 71, Stockholm. Tel. N, 116 74. 4 1/2
kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislst.)
(Åberopa denna tidning.)

Dre Ess

Smakar Som Smör

STUDIEHANDBOK 1928 — 19:de LÄSÅRET

En bok som öppnar nya möjligheter.

N. K. I:s stora studiehandbok lämnar anvisning på in-
komstbringande områden, som stå öppna för fackutbildad
ungdom. Genom att studera en stund varje kväll kan Ni
på kortare tid, än Ni kanske anat, göra Er kompetent för
en lönande befattning med framtidsmöjligheter. Begär där
för genast N. K. I:s *kostnadsfria* studiehandbok, som
lämnar närmare upplysningar om fack och kurser.

Gratis till alla intresserade!

Till NORÉNS KORRESPONDENSINSTITUT,
Regementsgatan 12 N. K. I. Malmö.

Sänd mig gratis och portofritt Eder STUDIEHANDBOK.

Namn: .....

Adress: ..... Mrb 101

ATELIER HERTHA

utför konstnärliga arbeten i läderplastik, lämpliga till presenter, såsom Skrivunderlägg och
Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegrampärmar, Damväskor m. m.
DROTTNINGGATAN 88 B¹ STOCKHOLM - Tel. Norr 30 36. *Elever emottages även.*

Den nya "väskan".

— God dag, Jenny!

— Nej se Elsa! God-dag god-dag. Det var länge se'n sist. Vart ska du gå?

— Tänkte skaffa mig en sorts ny väska för...

— Kuriöst, jag är ute i precis samma ärende som du, min gamla är också slut. Då gör vi sällskap förstås. Anna Larsson, du vet, talade om att Varumagasinet realiserade alldeles utmärkta väskor för 9:95. Vi går väl dit?

— Nej, ser du, jag skulle ha en alldeles ny...

— Tacka du för att det är nya väskor som realiseras! Av fint mjukt läder och med skinnfoder också. Kom nu, så gå vi! Jag bjuder på kaffe sedan.

— Tack söta du för bjudningen, men jag tänkte verkligen få en slags väska utan...

— Men snälla Elsa, du kan väl begripa, att i Varumagasinet finns det väskor av alla de sorter och tar du inte realisationsvara, så kan du få både "med" och "utan" allt, vad du vill ha.

— Tror nog det, men kan jag inte få tala till punkt en enda gång! Ser du, min nya "väska" är egentligen bara avsedd för pengar, och den ska vara så beskaffad, att jag aldrig kan tappa några slantar ur den, hur jag än bär mig åt, och för resten så vill jag ha väskan till skänks!

— Ja, visst ja! Affären som säljer den där utmärkta tingesten ska väl bjuda dig på middag också och skicka hem en teaterbiljett och några blommor, eller hur? Stå nu inte och skoja längre, utan tag mod till dig och sätt den ena foten framför den andra... Vad säger du? Är det absolut sanning och allvar? Jasså inte det där med teaterbiljetten och middagen, som jag hittade på, men annars — på sätt och vis. Ja-ja, det är ju vackert så att få en väska till skänks. Ser den ut aldrig så "på sätt och vis" kan man väl alltid få någon användning för den. Säg, är det den där nya basaren som gör reklam? — Va? Pratar jag om-

kull dig, och har jag alldeles fel i alla fall? Aha — nu förstår jag, det är den där japanska importdepöten, som ger bort så'na där stråhistorier, som går sönder bara man tittar på dom med litet fuktiga ögon. Nej tack ska du ha. Anna Larssons moster...

— Nej, kom nu, Jenny, så bjuder jag på kaffe i stället. På kondis kan vi prata i lugn och ro utan att hindra trafiken, och där ska jag berätta dig alltihop om min "väska".

— — —

— Det här var gott du Elsa, tusen tack, men sätt nu igång språklådan innan jag spricker av nyfikenhet.

— Ja, jag vet sannerligen inte hur jag ska förklara saken för dig. Jo, till att börja med ska jag fråga dig, om du för en så ordentlig och tillförlitlig kassabok över dina inkomster och utgifter att du, åtminstone på kronan, vet vart dina pengar ta vägen. Jasså, du har ingen bokföring alls, därför att du inte får mer pengar än som går åt. Ja, då kan du också vara alldeles förvissad om, att du lurar dig själv på åtskilliga kronor om året — slantar, som du ej har en aning om varför och vartill de givits ut. Antag att det bara är en krona i veckan som "försvinner" på detta sätt. Kan du gissa, hur stort belopp den kronan representerar efter fem år? Jo, över 280 kronor du. Och ser du framåt i tiden en tjugo år till, så har du kastat bort ett aktningsvärt kapital av över 2,200 kronor till ingen nytta och glädje.

När jag nu talar om för dig, att den där väskan, jag talade om, spar dessa slantar åt mig och dessutom ger mig en liten extra ränteinkomst på alla pengar, jag förvarar i den, så förstår du nog, varför jag inte hade någon lust att gå på Varuhuset realisation, och förresten var det sanning, som jag sade, att man får min "väska" gratis. Nej sprick inte! Det kommer nu. Väskan är en — sparbanksbok med postsparbanken... Stopp, stopp! Låt mig

sluta först, innan du börjar! Ser du, om man sätter in avlöningen på en postsparbanksbok och bara tar ut pengar allt efter som man behöver, så är det rent märkvärdigt vad man vänder på slanten innan man ger ut den. Det är, som man rakt inte kunde ge sig med mindre man fick åtminstone någon krona kvar av varje avlöning. Ja, det här är, som du förstår, inte mina erfarenheter, utan det är faster Karin som predikat och bråkat om — och påvisat hur dumt det är att inte taga vara på de där slantarna, postsparbanksboken dels ger i ränta dels hjälper en spara. Och nu har hon fått mig "omvänd", och jag är på väg till posten. Det ser ju ut, som jag skulle få stanna på "glasberget", och eftersom jag inte får någon pension så har jag, eller rättare sagt faster, räknat ut, att om jag i genomsnitt kan få så där en två kronor sparade i veckan, så har jag om tjugofem år omkring 4,500 kronor. Den slanten kan vara värd ett försök, tycker jag. Visserligen blir det väl litet besvärligt att springa till banken flera gånger i veckan, men posten går man ju till eller förbi rätt så ofta i alla fall... Ja, du vet väl, att samma postsparbanksbok gäller vid alla postkontor, och att man får ut pengarna genast, bara man skriver ett kvitto?

Du är visserligen bara barnet än och har fästman och tänker gifta dig, men pengar är alltid bra att ha — i synnerhet vid bosättningen — så följ med till postsparbanken du, så gör vi försöket samtidigt.

— Ja, kanske... Du eller egentligen din faster har nog rätt. Visst är det synd att kasta bort pengar, som man kan få... men jag skulle väl tala vid Gustaf först, han...

— Gustaf! Kära barn, karlar bara tro, att dom begriper sig så bra på allting. Nej, du Jenny, det är allt vi fruntimmer som måste ha hand om förståndet — allra helst i ett hem — om det skall bli någon ordning och reda med affärerna. Nu säger jag som du nyss: tag mod till dig och sätt ena foten framför den andra. De stegen ångrar du aldrig.